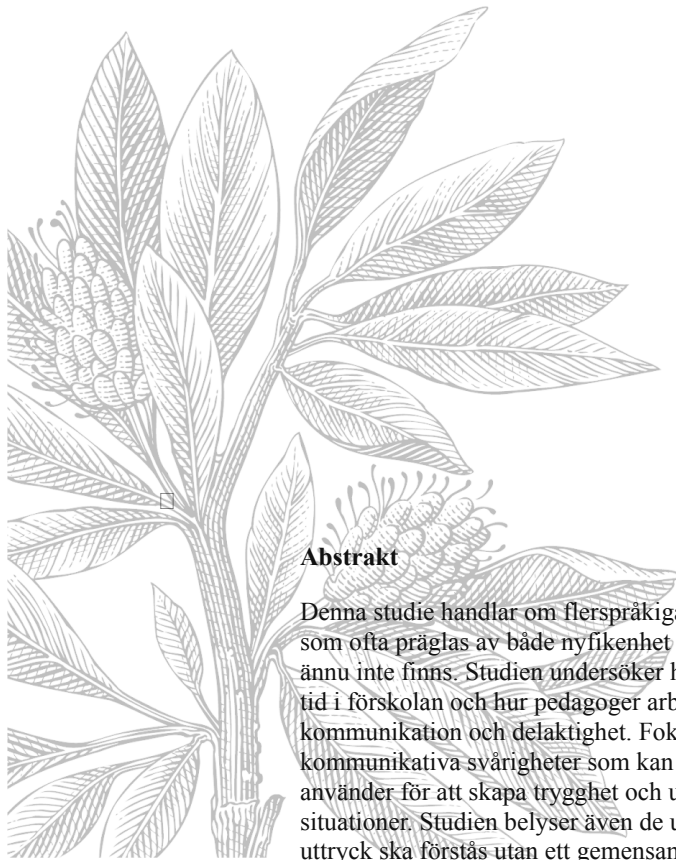

Det flerspråkiga barnets första möte med förskolan och en ny språklig kontext

Pedagogers arbetssätt för att stödja flerspråkiga barns kommunikation

Författare: Arwa Kwider,
Karam Fantazia, Ola Akkari
Handledare: Gunilla
Gunnarsson
Examinator: Lise-lotte Bjervås
Lärosäte: Linnéuniversitetet
Termin: HT 25
Ämne: Flerspråkighet
Nivå: Grundläggande

Abstrakt

Denna studie handlar om flerspråkiga barns första tid i förskolan, en period som ofta präglas av både nyfikenhet och osäkerhet när ett gemensamt språk ännu inte finns. Studien undersöker hur flerspråkiga barn upplever sin första tid i förskolan och hur pedagoger arbetar för att stödja barnens kommunikation och delaktighet. Fokus ligger på de känslor och kommunikativa svårigheter som kan uppstå, samt på de strategier pedagoger använder för att skapa trygghet och underlätta samspel i vardagens situationer. Studien belyser även de utmaningar pedagoger möter när barns uttryck ska förstås utan ett gemensamt språk. Studien har genomförts med en kvalitativ ansats och bygger på semistrukturerade intervjuer med sex förskollärare och sex flerspråkiga barn i åldern 3–4 år från fyra förskolor i

två kommuner. Det insamlade materialet har analyserats utifrån ett sociokulturellt perspektiv, där kommunikation och lärande förstås som något som formas i samspel med andra och genom olika resurser i den pedagogiska miljön. I analysen används begrepp som *silent period*, *multimodal kommunikation*, *scaffolding*, *mediering* och *translanguaging*. Resultaten visar att många flerspråkiga barn upplever den första tiden i förskolan som känslomässigt krävande, vilket ofta leder till tystnad, försiktighet och frustration. Samtidigt visar barnen en aktiv vilja att kommunicera genom andra sätt än muntligt språk, till exempel genom kroppsspråk, gester och handlingar. Pedagogerna beskriver både utmaningar i att tolka barns uttryck utan ett gemensamt språk och möjligheter där flerspråkighet ses som en tillgång. För att stödja barnens kommunikation och delaktighet använder pedagogerna bland annat tydliga rutiner, visuellt stöd, olika uttrycksformer, modersmål i vardagen samt digitala verktyg.

Nyckelord

Flerspråkighet, kommunikation, trygghet, förhållningssätt, modersmål, förskola, pedagoger, hjälpmedel.

Tack

Vi vill rikta ett varmt tack till de pedagoger och barn som deltar i studien och delar med sig av sina erfarenheter och tankar. Ett särskilt tack till vår handledare för stöd, vägledning och värdefulla synpunkter under studiens gång. Slutligen vill vi tacka våra familjer och vänner för uppmuntran och tålmod under hela processen.

□

Innehållsförteckning

<u>1. Inledning</u>	<u>1</u>
<u>2. Bakgrund</u>	<u>1</u>
<u>2.1 Flera språk i förskolan</u>	<u>1</u>
<u>2.3 Tidigare forskning</u>	<u>4</u>
<u>2.3.1 Flerspråkiga barns möte med en ny språklig kontext</u>	<u>4</u>
<u>2.3.2 Pedagogens utmaningar respektive möjligheter</u>	<u>5</u>
<u>2.3.3 Samverkan med vårdnadshavare</u>	<u>5</u>
<u>2.3.4 Multimodala förhållningssätt</u>	<u>6</u>
<u>2.3.5 Språklig flexibilitet och translanguaging</u>	<u>6</u>
<u>2.3.6 Digitala resurser som stöd för flerspråkiga barns uttryck och delaktighet</u>	<u>7</u>
<u>3. Syfte och frågeställning</u>	<u>7</u>
<u>4. Teoretiska utgångspunkter</u>	<u>8</u>
<u>4.1 Sociokulturellt perspektiv</u>	<u>8</u>
<u>4.2 Teori och begrepp</u>	<u>8</u>
<u>5. Metod</u>	<u>9</u>
<u>5.1 Val av metod</u>	<u>9</u>
<u>5.2 Urval</u>	<u>10</u>

5.3 Genomförande av datainsamling	11
5.4 Etik	12
5.5 Trovärdighet och tillförlitlighet	12
5.6 Analysverktyg	13
5.7 AI användning	13
5.8 metoddiskussion	13
6. Resultat	14
6.1 Flerspråkiga barns upplevelser av att börja i förskolan- en ny språklig kontext	14
6.1.1 Sociala och emotionella upplevelser	14
6.1.2 Tystnadsperiod	16
6.1.3 Icke-verbal kommunikation	17
6.1.4 Resultatanalys barns upplevelse	17
6.2 Svårigheter och möjligheter med flerspråkiga barn	18
6.2.1 Utmaningar i kommunikationen	18
6.2.2 Möjligheter i möten med flerspråkiga barn	19
6.2.3 Samarbete med vårdnadshavare	20
6.2.4 Resultatanalys utmaningar och möjligheter	20
6.3 Pedagogiska strategier för att underlätta kommunikation	21
6.3.1 kommunikation genom olika uttrycksformer	21
6.3.2 Användning av modersmål (translanguaging)	22
6.3.3 Digitala verktyg	24
6.3.4 Tydliggörande rutiner och struktur	24
6.3.5 Resultatanalys pedagogiska strategier	25
6.4 Sammanfattning av studiens huvudresultat	27
7. Diskussion	27
7.1 Flerspråkiga barns första möte med förskolan	28
7.2 Pedagogiska förutsättningar och begränsningar i flerspråkiga barngrupper	29
7.3 Pedagogiska arbetssätt för flerspråkiga barns delaktighet	30
7.4 Didaktiska implikationer	33
7.5 Vidare forskning	34
8. Referenser	34
Bilaga 1	1
Bilaga 2	2
Bilaga 3	3

□

1. Inledning

I dagens svenska förskola möts barn med olika språkliga och kulturella bakgrunder. Varje barn bär med sig sin egen värld, sitt förstaspråk, sina berättelser och sina känslor. I denna mångfald är det svenska språket inte längre det enda som finns närvarande i barnens vardag, utan har blivit ett av flera språk som formar den samtida förskolans verklighet. Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år har barnet rätt till allmän förskola, vilket innebär cirka 15 timmar i veckan. För många barn är detta en tid då modersmål fortsätter att utvecklas, medan det svenska språket är nytt eller begränsat för dem. I förskolans vardag möter dessa barn ofta situationer där de behöver förstå och bli förstådda utan att fullt ut behärska språket runt omkring dem. Bakom de ord som ännu inte är begripliga finns försök till förståelse, tillhörighet och delaktighet. Därför förskriver läroplanen för förskolan att "Förskollärare ska ansvara för att varje barn får goda förutsättningar att bygga upp tillitsfulla relationer och känna sig trygga i gruppen, utmanas och stimuleras i sin språkutveckling och utveckling av kommunikation." (Skolverket, 2025, s.16). Under våra praktiker och arbeten i förskolan mötte vi barn i liknande situationer. Barn som vill leka, visa, förstå och vara en del av gemenskapen, men som ännu inte har språket för att uttrycka sig på samma villkor som andra. I mötet med dessa barn väcktes frågor som blev utgångspunkten för denna studie. Hur upplever flerspråkiga barn sin första tid i förskolan när de ännu inte kan uttrycka sig på svenska? Hur påverkas deras trygghet och delaktighet när kommunikationen sker på andra sätt än genom tal? vidare undersöks hur pedagoger arbetar med att tolka och bemöta barns uttryck i dessa situationer? Studien fokuserar på flerspråkiga barns upplevelse i förskolan ur två perspektiv: barnets och pedagogens, för att synliggöra hur barnen upplever sin första tid och hur pedagogerna tänker kring strategier för att stödja dem.

2. Bakgrund

I detta avsnitt behandlas flerspråkighet i förskolan med fokus på barns kommunikation och delaktighet. Avsnittet belyser hur pedagoger kan stödja flerspråkiga barn genom olika kommunikativa och pedagogiska strategier samt betydelsen av samverkan med vårdnadshavare.

2.1 Flera språk i förskolan

Förskolan i Sverige präglas idag av en språklig och kulturell mångfald. Migrationen har bidragit till att antalet barn i förskolan med ett annat modersmål än svenska har ökat. Statistik från Skolverket visar att andelen barn med annat modersmål än svenska uppgick till 20,6 procent år 2012 (Engdahl & Årlemalm-Hagsér, 2020, s. 242). För många flerspråkiga barn är förskolan den första plats där de möter det svenska språket utanför hemmet. Samtidigt ska barnen orientera sig i nya sociala sammanhang, rutiner och sätt att kommunicera. När det verbala språket ännu inte är tillgängligt kan detta skapa osäkerhet och påverka barnets möjligheter att delta i verksamheten.

Språk förstås inte enbart som talade ord, utan som något som formas i relationer, handlingar och samspel i vardagen. För att barn ska känna trygghet och tillhörighet betonas vikten av att pedagoger möter barn utifrån

deras förutsättningar och uppmärksammar olika sätt att uttrycka sig som meningsfull kommunikation (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020, s. 242). Anveden (2020, s. 99) beskriver hur flerspråkiga barn hanterar utmaningar i kommunikationen. Barnen använder ofta andra uttrycksformer än tal för att kommunicera och bli delaktiga. Genom kroppsspråk, gester, blickar, ljud och användning av material i miljön skapar barn möjligheter att delta i lek och vardagliga situationer, även när det svenska språket ännu inte räcker till (Anveden, 2020, s. 99). Mot denna bakgrund framträder förskolans uppdrag som mer än språkinläring i traditionell mening. Det handlar om att skapa en miljö där barns tidiga kommunikation tas på allvar och där alla barn ges möjlighet att vara delaktiga, oavsett språklig nivå.

2.2 Stöd för flerspråkiga barns kommunikation och pedagogers möjligheter

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans (Skolverket, 2025, s.14). Pedagoger har ett ansvar att ge alla barn möjlighet att kommunicera och uttrycka sig genom olika uttrycksformer. Musik och sång ses som en betydelsefull uttrycksform som ger barn möjlighet att uttrycka sig på olika språk. Pedagoger planerar musik- eller discomoment där barnen får lyssna på musik på sitt modersmål via digitala tjänster som YouTube eller Spotify. På detta sätt tas barnens modersmål tillvara och ges utrymme i förskolans vardag (Petersen, 2022, s. 39).

I den nya läroplanen för förskolan betonas att digitala verktyg ska användas med eftertanke och utifrån barnens ålder, mognad och behov. För yngre barn under 2 år ska undervisningen främst bygga på analoga lärverktyg, medan digitala resurser kan användas mer försiktigt för äldre barn (Skolverket, 2025, s. 10). Men också kan digitala verktyg, när de integreras i lek- och skapandeaktiviteter, fungera som ett stöd för flerspråkiga barns meningsskapande och kommunikation i förskolan, genom att erbjuda flera sätt att uttrycka förståelse och delta i gemensamma sammanhang (Petersen, 2022, s. 145).

Visuellt stöd används också i förskolan för att göra dagen tydlig och begriplig för barnen. Genom bilder, fotografier, symboler och konkreta föremål kan barnen se vad som ska hända, hur det ska gå till och i vilken ordning. Dagscheman används som strukturstöd, där dagens aktiviteter visas steg för steg. Schemat introduceras gradvis med en bild i taget, vilket hjälper barnen att förstå när en aktivitet börjar och slutar (SPSM, 2024, s.11). Lutz (2022, s. 52) beskriver tydliggörande pedagogik som ett arbetssätt där undervisningen utformas så att den blir förutsägbar och strukturerad för barnen. När pedagogen tydliggör vad som ska hända och hur en aktivitet är uppbyggd, minskar osäkerhet och barnen får bättre förutsättningar att känna trygghet och delta i undervisningen. Ett sätt att arbeta tydliggörande i förskolan är genom visuellt stöd.

För flerspråkiga barn som ännu inte har ett fullt utvecklat verbalt språk kan multimodala resurser skapa trygghet och bättre möjligheter att uttrycka sig. Ett exempel på detta är TAKK, som enligt SPSM (2024, s. 12) stödjer barns kommunikation genom att kombinera tecken med tal på barnets nivå. TAKK kan användas när talet inte räcker, så att barnen kan delta i språkliga interaktioner innan de har utvecklat sitt tal helt eller delvis. Samtidigt visar aktuell forskning att användningen av TAKK och bildstöd behöver reflekteras kritiskt, särskilt i arbetet med flerspråkiga barn. Studien lyfter att TAKK i vissa fall används rutinmässigt och utan tydlig koppling till det talade språket. När TAKK används på detta sätt finns en risk att det ersätter talet i stället för att fungera som ett stöd för språkutveckling. Detta kan innebära att flerspråkiga barn får färre möjligheter att möta och utveckla svenska språket. Därför betonas vikten av att TAKK används medvetet i kombination med tal samt att pedagoger kontinuerligt reflekterar över när,

hur och varför metoden används och vilken betydelse den har för barnens språkliga utveckling (Nationellt centrum för svenska som andraspråk, 2024).

Dessa arbetssätt kan ses som en resurs som stöd i pedagogers arbete. Anveden (2020, s. 43) skriver: "I en mångkulturell förskola blir mötet med barnens olika språk och erfarenheter en lärande process för pedagogerna själva. Det kräver att de reflekterar över sin egen bakgrund och sina normer, och försöker förstå barnen utifrån deras perspektiv." Genom denna anpassning får barnet stöd i att använda olika uttryck, till exempel ord, gester och kroppsspråk. Barnet lär sig känna igen återkommande signaler och förstå deras betydelse. Det gör att barnet kan använda uttrycken både tillsammans och var för sig i kommunikationen.

Samverkan med vårdnadshavare som möjlighet: Kultti (2023, s. 87) beskriver också att ett nära samarbete med vårdnadshavare kan skapa kontinuitet mellan hem och förskola. Genom att pedagoger efterfrågar ord och uttryck från hemmet och använder dem i förskolans sammanhang ges barnet möjlighet att möta sitt modersmål även i förskolans vardag. Detta kan ske i samband med rutinsituationer där barnet får höra och se ord som känns igen från hemmet, vilket kan underlätta barnets förståelse i den nya miljön.

2.3 Tidigare forskning

2.3.1 Flerspråkiga barns möte med en ny språklig kontext

Forskning om flerspråkiga barn belyser hur starten i förskolan kan innebära ytterligare utmaningar innan barnet kan kommunicera på ett annat språk. McInnes et al. (2024, s. 780) lyfter fram de sociala och emotionella utmaningar som flerspråkiga barn möter när de börjar i en språklig, engelskspråkig förskola. Under denna period, ofta kallad "*Silent Period*", kan barnen känna sig osäkra eftersom personal och pedagoger varken talar eller känner igen barnets hemspråk. Detta kan leda till ökad oro vid separation från föräldrar och svårigheter att interagera med engelsktalande vuxna. McInnes et al. (2024, s. 780) visar också att barnens språkliga identitet och känslomässiga välbefinnande är nära kopplade, och att stöd för hemspråket, till exempel genom samarbete med föräldrar, kan underlätta barns socioemotionella anpassning.

Dessa tidiga språkliga och emotionella utmaningar påverkar i sin tur pedagogernas arbete i förskolan och ställer krav på hur undervisning och kommunikation organiseras i praktiken. I detta sammanhang blir den tysta perioden central att förstå, eftersom den ofta präglar flerspråkiga barns tidiga möte med förskolans språkliga miljö. Bligh och Drury (2015, s. 262) beskriver den tysta perioden som en fas som vissa tvåspråkiga barn kan uppleva när de börjar i en förskola där de ännu inte förstår det nya språket som används i kommunikation och instruktioner. Denna fas ses som ett normalt steg i början av inlärningen av ett nytt språk, och barnet väljer ofta tystnad eftersom det ibland föredrar att kommunicera icke-verbalt.

Bligh och Drury (2015, s. 262) framhåller att flera faktorer kan påverka hur länge barnet stannar i denna fas. De betonar att "*children who are temperamentally inhibited will be more cautious, less sociable, and perhaps less willing to try; they may be fearful (with no one to share their mother tongue) of making a mistake, therefore prolonging the transition through the silent period.*" Detta innebär att barn som är mer försiktiga i sin personlighet kan känna rädsla för att göra misstag när ingen delar deras modersmål, vilket kan göra att den tysta perioden blir längre.

Bligh och Drury (2015, s. 269) beskriver vidare att barnet under den tysta perioden ofta använder icke-verbala sätt för att försöka göra sig förstådd och delta i miljön. Barnet använder till exempel ögonkontakt, gester och ansiktsuttryck för att visa att hjälp behövs eller för att observera och delta i aktiviteter. Dessa sätt att kommunicera synliggör hur barns språkliga

begränsningar påverkar det pedagogiska arbetet och aktualiserar frågor om vilka strategier som kan stödja barns delaktighet i förskolans vardag.

2.3.2 Pedagogens utmaningar respektive möjligheter

Det stora inflödet av flyktingar och asylsökande till Sverige under åren 2015 och 2016 ledde till en ökning av antalet barn som har svenska som sitt andra eller tredje språk i förskolan. Som en följd av detta ställdes högre krav på pedagogernas arbetssätt för att stödja flerspråkiga barns språk och kommunikation. Behovet av strategier för att stötta familjer som saknar tillräckliga kunskaper i svenska har också ökat, för att möjliggöra ett effektivt samarbete med vårdnadshavare. Samarbete med vårdnadshavare är en viktig del av den svenska förskolans läroplan, men många förskollärare upplever detta som en utmaning när de inte delar ett gemensamt språk med vårdnadshavarna (Heikkilä & Lillvist, 2023, s. 517).

Samtidigt visar forskning att arbetet med flerspråkighet också kan innebära konkreta svårigheter i den pedagogiska praktiken, särskilt när flera språk behöver hanteras parallellt. Pedagoger kan till exempel möta svårigheter när barnets modersmål används i förskolan, vilket Sudduth, Flannery och Hill (2025) visar i sin studie. De ger exempel på utmaningar som uppstår när förskollärare ska använda barnets hemspråk i verksamheten. Vidare lyfter Sudduth et al. (2025, s. 49) hur en pedagog planerar en lektion om grodans livscykel genom att visa bilder och introducera de centrala orden *egg*, *tadpole*, *froglet* och *frog* på engelska, spanska och hindi. Under samlingen ställer pedagogen frågor på spanska och använder Google Translate för att förmedla den hindiska översättningen. Resultaten tyder på att *“Teachers feel overwhelmed when multiple home languages are represented in their classroom”* (Sudduth et al., 2025, s. 49), vilket innebär att pedagogen kan uppleva situationen som krävande när flera språk behöver hanteras samtidigt.

McInnes et al. (2024, s. 784) lyfter fram i sin studie att språkvariationer kan skapa utmaningar när translanguaging används som arbetssätt i undervisningen. Resultaten visar att variationer i barnens språkkunskaper gjorde det svårt att genomföra en gemensam aktivitet, eftersom vissa barn hade god engelska medan andra hade svårt att kommunicera. Den språkliga obalansen innebar att barnen inte kunde delta på samma villkor i en aktivitet som byggde på muntlig interaktion. På grund av detta behövde pedagogen ändra sin planering och gå över från arbete i helgrupp till individuellt stöd eller arbete i mindre grupper. Detta illustreras i pedagogens uttalande: *“I moved to working individually or in small groups with kids... There were language barriers.”* (McInnes et al., 2024, s. 784).

2.3.3 Samverkan med vårdnadshavare

Mot bakgrund av dessa utmaningar framträder samverkan med vårdnadshavare som en central resurs i arbetet med flerspråkiga barn.

I studien av Heikkilä och Lillvist (2023, s. 526) beskrivs samverkan med vårdnadshavare som en viktig del i arbetet med flerspråkiga barn i förskolan. Pedagogerna såg vårdnadshavarna som en resurs i barnens språkliga vardag, särskilt när det gällde att förstå hur barnet kommunicerar och vilka uttryck som används i hemmet. Samverkan tog främst form genom dialog, där pedagogerna samtalade med vårdnadshavarna om barnets språk och behov, samt genom att ord och uttryck från barnets modersmål fördes in i förskolans verksamhet. Heikkilä och Lillvist (2023, s. 526) visar att detta bidrog till att pedagogerna fick bättre förutsättningar att möta barnets kommunikativa uttryck i vardagliga situationer.

I linje med detta beskriver Ljunggren (2018, s. 31) att samverkan med vårdnadshavare har stor betydelse under inskolningen. Pedagogerna etablerade tidigt kontakt för att få kunskap om hur barnet kommunicerar hemma, exempelvis vilka ord barnet använde för att visa behov, känslor och

önskemål. När språkliga hinder försvårade dialogen användes tolk, vilket gav vårdnadshavarna möjlighet att förmedla viktig information om barnets behov (Ljunggren, 2018, s. 32). Ett liknande arbetssätt beskrivs av Sudduth et al. (2025, s. 49), där vårdnadshavare involveras genom att översätta nyckelord till barnets modersmål, vilka används tillsammans med bilder i förskolans miljö.

2.3.4 Multimodala förhållningssätt

Utöver samverkan med vårdnadshavare pekar forskning på betydelsen av multimodala uttrycksformer för barns kommunikation och delaktighet.

Deeg, Farrand och Oakes (2020, s. 389) visar att barn med språkliga svårigheter gynnas när pedagogen erbjuder flera olika uttrycksformer. De menar att barn som har svårt att kommunicera genom ord kan få stöd genom bilder, konkreta material och gester.

Samtidigt bekräftar Morgenstern (2022, s. 6) att interaktionen mellan barn och vuxna är central för att förstå den multimodala språkförmågan. Vuxna anpassar sitt beteende efter barnets uppmärksamhet och ålder, vilket gör det möjligt för barnet att använda olika uttrycksmedel på ett flexibelt sätt och förstå återkommande signaler.

2.3.5 Språklig flexibilitet och translanguaging

McInnes et al. (2024, s. 781) beskriver translanguaging som ett arbetssätt där barn får använda alla sina språk i lärandet. När pedagoger och stödpersonal talar samma språk som barnen, ökar barnens trygghet och delaktighet (McInnes et al., 2024, s. 785). Liknande resultat framkommer hos Kirsch, Aleksić och Mortini (2021, s. 336) samt Abou-Taouk, Nilsen och Wallerstedt (2024, s. 206), där pedagoger aktivt växlar mellan språk för att stödja barns delaktighet i lek och samspel.

2.3.6 Digitala resurser som stöd för flerspråkiga barns uttryck och delaktighet

I detta sammanhang framträder även digitala resurser som ett kompletterande stöd för barns kommunikation och samspel.

Wohlwend (2015, s. 155) beskriver hur barn i digitala berättelser använder pekningar, blickar och rörelser för att samspela, även när de inte delar ett gemensamt språk. I linje med detta lyfter Nilsen (2024, s. 5) hur digitala resurser, såsom Polyglutt, möjliggör deltagande genom berättelser på flera språk under gemensamma lässituationer.

3. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka hur flerspråkiga barn upplever sin första tid i förskolan samt hur pedagoger stödjer deras kommunikation och delaktighet. Fokus ligger på de känslomässiga och kommunikativa utmaningar som barnet kan möta i förskolan. Fokus riktas även mot de strategier som pedagoger använder för att skapa trygghet och underlätta kommunikationen i förskolans dagliga sammanhang. Dessutom belyses de utmaningar som pedagoger möter när de ska tolka och bemöta barns uttryck utan ett gemensamt språk.

För att besvara vårt syfte har vi valt att utgå från tre frågeställningar:

1. Hur upplever det flerspråkiga barnet sin första tid i förskolan när det ännu inte kan uttrycka sig på svenska och vilka kommunikativa utmaningar kan uppstå i denna period enligt barnen?
2. Vilka kommunikativa möjligheter och utmaningar beskriver pedagoger att de möter i arbetet med flerspråkiga barn?

3. Vilka strategier använder pedagoger för att underlätta flerspråkiga barns kommunikation och delaktighet i vardagliga rutinsituationer?

4. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt redovisas studiens teoretiska grund utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Perspektivet har valts i relation till studiens fokus på barns kommunikation och delaktighet. Avsnittet inleds med en kort beskrivning av perspektivet och följs sedan av de centrala begrepp som används i studien: silent period, multimodal, scaffolding, mediering och translanguaging.

4.1 Sociokulturellt perspektiv

Det sociokulturella perspektivet beskriver lärande som en process som formas i samspel mellan människor. En individ utvecklar sina sätt att förstå, tänka och agera när personen deltar i sociala sammanhang där erfarenheter delas och bearbetas tillsammans. Språk och kommunikation har en viktig roll, eftersom de gör det möjligt att dela tankar, ta del av kunskap och föra erfarenheter vidare. Genom att ingå i gemensamma aktiviteter blir individen successivt del av de kulturella sätt att tänka och handla som präglar den miljö där lärandet sker (Säljö, 2022, s. 93).

Denna studie använder det sociokulturella perspektivet som en lins för att undersöka hur flerspråkiga barn samspelar och kommunicerar i vardagen i förskolan innan de behärskar svenska. I linje med Vygotskijs sociokulturella synsätt betonas att barns utveckling och lärande formas i mötet med andra och genom de kulturella verktyg som finns i deras omgivning, framför allt språket. Genom socialt samspel med pedagoger, kamrater och andra i förskolan kan barn gradvis utveckla sin kommunikation, förståelse och problemlösningsförmåga (Hwang & Nilsson, 2025, s. 70).

I studien används dessa begrepp för att förstå och tolka det empiriska materialet. De hjälper till att synliggöra hur barns kommunikation och delaktighet tar form i förskolans vardag, även i situationer där talat språk ännu inte används. De begrepp används också för att belysa hur pedagogers arbetssätt och bemötande kan förstås i relation till samspel, stöd och de resurser som finns i miljön.

4.2 Teori och begrepp

Tystnadsperiod: Den tysta perioden beskrivs av Bligh och Drury (2015, s. 261) som den fas som kan uppstå när flerspråkiga barn börjar i förskolan utan att ännu förstå språket som används i verksamheten. Perioden kan förstås ur två perspektiv. Å ena sidan kan tystnaden vara ett uttryck för osäkerhet i en ny språklig och social miljö, där barnen kan känna sig otrygga eftersom personalen inte kan tala eller känna igen deras modersmål. Detta ökar barnens oro vid separation från föräldrarna och gör interaktionen med vuxna svårare (McInnes et al., 2024, s. 780). Å andra sidan ses den som en naturlig del av språkinläringen, där barnet lyssnar, observerar och deltar genom handling snarare än genom tal. Tystnaden blir därmed inte ett tecken på passivitet, utan ett annat sätt för barnet att orientera sig och kommunicera i förskolans vardag (Bligh & Drury, 2015, s. 261).

Multimodalitet: Multimodalitet innebär att kommunikation och meningsskapande sker genom flera olika uttrycksformer samtidigt, såsom språk, bild, kropp, rörelse och andra resurser. I förskolan används dessa uttrycksformer tillsammans för att stödja barns lärande och kommunikation (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020, s. 230).

Scaffolding: Hwang och Nilsson (2025, s. 72) beskriver scaffolding som ett centralt begrepp inom det sociokulturella perspektivet. Det används för att förklara hur barn lär och utvecklas i samspel med en mer erfaren person som tillfälligt stöttar barnet i en uppgift som barnet ännu inte klarar på egen hand.

Stödet anpassas efter barnets behov och tas successivt bort när barnet blir säkrare och mer självständigt.

Mediering: I det sociokulturella perspektivet förstås mediering som att människor använder olika redskap för att göra världen begriplig och hanterbar. Redskapen kan vara språkliga uttryck, symboler, bilder eller fysiska föremål som hjälper individen att tänka och agera på sätt som inte vore möjliga utan dem. När ett barn använder ett begrepp, en bild eller ett föremål förändras barnets möjlighet att förstå en situation, eftersom redskapet hjälper barnet att tänka och agera på ett sätt som annars hade varit svårt. Mediering kan därför förstås som en process där omgivningens resurser stödjer barnets förståelse och hjälper barnet att skapa mening i sina erfarenheter (Säljö, 2022, s. 96).

Translanguaging: *Translanguaging innebär att barnet använder alla sina språk som en gemensam språklig resurs i kommunikationen och lärandet. Pedagogens arbetssätt inom transspråkande innebär att arbeta medvetet och flexibelt samt använda olika språkliga resurser, till exempel bilder och översättning, för att alla barnens språk ska få plats i vardagen (Anveden, 2020, s. 64).*

5. Metod

I denna del beskriver vi hur studien har genomförts. Här redogörs för val av metod, urval av deltagare, genomförande av datainsamling, analysverktyg, tillgänglighet, metoddiskussion samt de etiska överväganden som ligger till grund för undersökningen.

5.1 Val av metod

I studien används endast talade ord som kvalitativ data (Denscombe, 2018, s. 393). Talade ord är särskilt relevanta vid semistrukturerade intervjuer, där intervjuaren har en förberedd lista med frågor men kan vara flexibel och låta den intervjuade utveckla sina svar mer utförligt. Talade ord fångas in genom inspelning och kan transkriberas, vilket gör det möjligt att analysera deltagarnas synpunkter och studera deras idéer och erfarenheter på ett strukturerat sätt (Denscombe, 2018, s. 269).

5.2 Urval

I vår kvalitativa studie deltar totalt sex förskollärare och sex barn i 3–4 årsåldern. Urvalet genomfördes som ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att deltagare valdes utifrån tillgänglighet och möjlighet att delta i studien. Deltagarna rekryterades från fyra förskolor i två olika kommuner. Enligt Larsen (2018, s. 124) innebär ett bekvämlighetsurval att forskaren väljer deltagare som är lättillgängliga i den egna omgivningen, istället för att genomföra ett slumpmässigt urval. Inom kvalitativ forskning kan denna typ av urval vara användbar eftersom den ger forskaren möjlighet att nå personer med relevanta erfarenheter.

Genom att ta del av förskollärares och barns perspektiv kan studien bidra med fördjupad och mer nyanserad kunskap om det fenomen som undersöks. Intervjuer med barn genomfördes i hemmet, med vårdnadshavare närvarande, för att barnen skulle känna sig trygga och kunna uttrycka sina egna erfarenheter och uppfattningar. Detta gör det möjligt att låta barnens röster komma till uttryck i studien i enlighet med barnets perspektiv.

Förskollärarna kontaktades via e-post, där de fick information om studiens syfte och upplägg. Därefter skickades samtyckesblanketter till pedagogerna samt en samtyckesblankett till vårdnadshavare. Deltagandet är helt frivilligt, och alla som medverkar ger informerat samtycke. Samtliga deltagare har tilldelats fiktiva namn i studien i syfte att säkerställa konfidentialitet, och inga identifierande uppgifter om personer eller förskolor presenteras (Denscombe, 2018, s. 58).

Presentation av urval

Tabell 1. Översikt över deltagande förskollärare

Nedan presenteras en översikt över de förskollärare som deltagit i studien, inklusive deras yrkeserfarenhet. Samtliga deltagare har tilldelats fiktiva namn för att säkerställa konfidentialitet.

Fiktiva Namn	Yrkesroll	Erfarenhet i yrket
Sara	Förskollärare	13 år
Karl	Förskollärare	6 år
Emma	Förskollärare	10 år
Anna	Förskollärare	27 år
Lena	Förskollärare	31 år
Marie	Förskollärare	20 år

Tabell 2. Översikt över deltagande barn

Nedan presenteras en översikt över studiens deltagande barn i åldrarna 3–4 år. Fiktiva namn har använts för att skydda barnens identitet.

Fiktiva namn	Ålder
Ali	3,5 år
Isak	4 år
Huda	3,5 år
Adam	4 år
Ahmad	4 år
Tim	4 år

5.3 Genomförande av datainsamling

Tiderna för intervjuerna planerades i samråd med de deltagande förskolorna, och intervjuerna genomfördes på plats där pedagogerna kände sig mest bekväma. För att skapa en lugn och trygg intervjusituation genomfördes intervjuerna enskilt med varje pedagog och under tider då verksamheten tillät ostörda samtal. Innan intervjun påbörjades informerades deltagarna om studiens syfte, hur materialet skulle användas, samt om att deltagandet var frivilligt.

Intervjuerna med barnen genomfördes i deras hem, med vårdnadshavare närvarande, för att barnen skulle känna sig trygga. Samtalen utformades som en lugn och lustfylld stund där barnen fick möjlighet att uttrycka sina tankar på ett naturligt sätt. Frågorna ställdes på barnens modersmål (arabiska, kurdiska) på ett enkelt och anpassat sätt. Vårdnadshavarna deltog genom att hjälpa till att tolka barnens utsagor och utveckla vad barnen menade när det behövdes. En förälder hjälpte till att översätta sitt barns uttalanden från kurdiska till arabiska.

För att kunna dokumentera svaren på ett noggrant sätt spelades alla intervjuer in med deltagarnas godkännande. Under intervjuerna fördes även anteckningar som stöd för att uppmärksamma sådant som inte alltid framgår tydligt i inspelningen. Varje intervju varade cirka trettio minuter. Efter genomförandet transkriberades allt inspelat material ordagrant och lästes igenom flera gånger. Barnintervjun har översatts från arabiska till svenska genom översättningsappar. Därefter sorteras och kategoriseras materialet utifrån de återkommande teman som svarade mot studiens frågeställningar.

5.4 Etik

Studien genomförs i enlighet med Vetenskapsrådets riktlinjer för god forskningssed (2024, s. 52). Dessa ramverk betonar de fyra grundläggande värdena: tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvar, vilka tillsammans utgör grunden för etiskt hållbar forskning. Enligt Vetenskapsrådet (2024, s. 52) ska särskilt skyddsintresset, öppenhetsintresset och förtroendeintresset beaktas, där deltagarnas rättigheter, hälsa och integritet alltid ges företräde. Ingen deltagare ska utsättas för oproportionerlig risk eller kränkning, och allt deltagande är frivilligt.

När barn deltar i forskning krävs enligt Vetenskapsrådet (2024, s. 64) både vårdnadshavarens samtycke och barnets eget medgivande, och barnets vilja ska alltid respekteras. All behandling av personuppgifter sker enbart för ändamålet med denna studie och i enlighet med gällande riktlinjer för personuppgiftsbehandling. Inspelningar och transkriptioner förvaras säkert i lösenordsskyddade filer och är endast tillgängliga för forskargruppen. Materialet kommer att raderas efter studiens avslutning (Vetenskapsrådet, 2024, s. 66).

Eftersom studien innefattar intervjuer med både pedagoger och barn inhämtades informerat samtycke från samtliga deltagare samt från barnens vårdnadshavare. Pedagoger och vårdnadshavare fick muntlig och skriftlig information om studiens syfte, tillvägagångssätt och datalagring. Insamlad material behandlas konfidentiellt och avidentifieras innan analys och publicering. Intervjuerna genomfördes endast med barn som kunde uttrycka sig verbalt på sitt modersmål, och de genomfördes i barnens hem för att säkerställa en trygg miljö. Frågorna anpassades efter barnens språkliga och kognitiva nivå, och barnen gavs möjlighet att svara på det språk de kände sig mest bekväma med. Deltagandet var frivilligt, och barnen kunde avbryta intervjun när som helst utan förklaring.

5.5 Trovärdighet och tillförlitlighet

Enligt Denscombe (2018, s. 420) finns det inget enda rätt svar inom kvalitativ forskning. Däremot finns det sätt att visa att studiens resultat är rimliga och pålitliga. Denscombe (2018, s. 240) menar att trovärdighet kan stärkas genom tydlighet och möjlighet till förtydliganden. I denna studie fanns möjlighet att kontakta forskollärarna via e-post vid oklarheter. Under intervjuerna ställdes även följdfrågor för att få mer utförliga svar och en bättre förståelse för ämnet. På vissa intervjuer fick vi de resultat vi önskade på ett tydligt sätt, medan vi i andra intervjuer fick en bättre förståelse genom föräldrarna, och vissa svar erhöles genom åldersanpassade förtydligande frågor till varje barn.

Tillförlitlighet innebär att andra forskare ska kunna följa och granska forskningsprocessen (Denscombe, 2018, s. 420). I denna studie har syfte, frågeställningar, genomförande, resultat, analys och diskussion redovisats tydligt. Detta gör det möjligt för andra att förstå hur studien genomförts och att granska de val som har gjorts.

5.6 Analysverktyg

Efter att intervjuerna genomförts transkriberades det inspelade materialet. Transkriberingen gjorde det möjligt att få en tydlig överblick över innehållet och att jämföra deltagarnas svar. Därefter bearbetades materialet genom en tematisk analys. En tematisk analys innebär att empirin läses igenom flera gånger för att identifiera återkommande mönster och innehåll som är relevanta för studiens syfte och frågeställningar (Denscombe, 2018).

I analysarbetet sorterades materialet i olika teman och underteman som speglar både barns och pedagogers erfarenheter av kommunikation och delaktighet i förskolans vardag. Analysen har genomförts med utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv, där barns kommunikation och lärande förstås i relation till samspel med andra och till de resurser som används i förskolans miljö. De centrala begrepp som används som analytiska verktyg är

tystnadsperiod, multimodalitet, scaffolding, mediering och translanguaging. Begreppen har använts för att tolka materialet och för att synliggöra hur barn kommunicerar och deltar, även när det verbala språket ännu är begränsat, samt hur pedagogers arbetssätt stödjer detta i vardagliga situationer.

5.7 AI användning

AI har använts som stöd för granskning av språk och grammatik under skrivprocessen, samt i vissa fall för översättning från modersmål till svenska och från engelska till svenska. AI användes även som stöd vid översättning av barnens intervjuer från arabiska till svenska.

5.8 metoddiskussion

Valet av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer har varit ändamålsenligt för studiens syfte, eftersom det möjliggjorde en fördjupad förståelse av både pedagogers och barns upplevelser av flerspråkighet i förskolan. En kvalitativ ansats innebär även att resultaten inte kan generaliseras till alla förskolor, utan bör förstås som kontextbundna och kopplade till den specifika miljö där studien genomfördes. Vid användning av talade ord i kvalitativ data skapades utrymme för nyanserade beskrivningar, reflektioner och personliga erfarenheter som hade varit svåra att fånga genom mer standardiserade metoder.

Urvalet av sex förskollärare och sex barn från fyra förskolor gjordes som ett bekvämlighetsurval, där deltagarna valdes utifrån vem som var tillgänglig och kunde delta. Detta gav möjlighet till variation i erfarenheter och perspektiv. Eftersom deltagarna hade erfarenhet av att arbeta med flerspråkiga barn blev deras medverkan särskilt relevant för studiens syfte. Genom att ta med både förskollärares och barns perspektiv får vi en tydligare bild av hur flerspråkighet upplevs i förskolan.

Genomförandet av intervjuerna med pedagogerna i förskolans miljö bidrog till att skapa trygghet och gav deltagarna möjlighet att relatera sina svar till sin vardagliga praktik. Intervjuerna med barnen genomfördes i hemmet med vårdnadshavare närvarande, vilket ökade barnens känsla av trygghet och därmed möjligheten att uttrycka sig. Samtidigt kan vårdnadshavarnas närvaro ha påverkat barnens svar, exempelvis genom att barnen sökte bekräftelse eller anpassade sina uttryck. Detta är en aspekt som bör beaktas vid tolkningen av barnens utsagor.

För att stärka studiens trovärdighet och tillförlitlighet har tydlighet och öppenhet varit i fokus. Deltagarna kunde kontaktas, och följdfrågor ställdes under intervjuerna för att få mer utförliga svar. Genom att redovisa syfte, frågeställningar, genomförande, resultat och analys på ett tydligt sätt kan andra följa och förstå forskningsprocessen, vilket gör studiens resultat mer pålitliga.

6. Resultat

Detta kapitel presenterar studiens resultat och bygger på det empiriska material som samlats in genom intervjuer med sex förskollärare som arbetar med flerspråkiga barn i förskolan, samt intervjuer med sex flerspråkiga förskolebarn i åldern 3–4 år. Resultatet är strukturerat i tre huvudområden: flerspråkiga barns upplevelser, pedagogernas utmaningar och möjligheter samt pedagogiska strategier för att underlätta kommunikation. Dessa avsnitt belyser tillsammans både barnens och pedagogernas perspektiv på kommunikation, delaktighet och språkligt stöd i förskolans vardag.

6.1 Flerspråkiga barns upplevelser av att börja i förskolan- en ny språklig kontext

I detta avsnitt presenteras flerspråkiga barns upplevelser av sin första tid i förskolan genom tre delområden: sociala och emotionella upplevelser, den tysta perioden samt icke-verbal kommunikation. Avsnittet bygger på intervjuer med både barn och pedagoger, där deras erfarenheter och perspektiv lyfts fram.

6.1.1 Sociala och emotionella upplevelser

Pedagogernas perspektiv

Intervjuerna med pedagogerna visade att flera flerspråkiga barn i början kände sig osäkra och försiktiga i förskolan. Pedagogerna beskrev hur barnen ofta var ledsna, avvaktande eller höll sig nära en vuxen för att känna trygghet. Eftersom språket saknades hade barnen svårt att uttrycka sina behov, vilket gjorde att deras osäkerhet syntes tydligt både i kroppsspråk och reaktioner. Samtidigt framkom det att vissa barn redan från start visade nyfikenhet, men även dessa barn behövde stöd för att förstå situationerna omkring dem.

En pedagog beskrev att barnets reaktioner kan variera mycket:
Det är fortfarande väldigt individuellt men barnet kan i början vara orolig samt ledsen. I början kan barnet ha svårt att uttrycka sina behov. (Sara)

En annan pedagog betonade att försiktighet ofta präglar den första tiden:
Detta kan ju vara väldigt individuellt men generellt är dessa barn ofta lite mer försiktiga och avvaktande i början. (Anna)

En förskollärare lyfte även fram lekens betydelse som ett sätt för barnen att känna trygghet och delta i verksamheten utan att behärska språket. När barnet känner igen material och situationer kan det förstå och delta i leken genom handlingar snarare än genom ord.

Leken är en viktig del i barnens språkutveckling. Det är det bästa sättet att kommunicera med ett litet barn. Att leka saker som barnet har erfarenhet kring, till exempel docklek, matlagning eller bilar, gör att barnet kan delta även utan verbalt språk. (Marie)

Barnens perspektiv

Barnens utsagor visade att den första tiden i förskolan kunde väcka många känslor. Flera barn beskrev att det var svårt när de inte blev förstådda, vilket ibland ledde till oro, frustration eller ledsamhet. Språkets begränsning gjorde att även vardagliga situationer kunde upplevas som utmanande. Ett barn uttryckte otrygghet när kommunikationen inte fungerade:

**Det är inte bra här... de förstår mig inte.
(Adam, 4 år)**

För andra barn tog osäkerheten sig uttryck i tystnad och tillbakadragande. Ett

barn berättade att han valde att inte prata när orden saknades:

Jag pratar inte, jag säga ingenting. (Ali, 3,5 år)

Det framkom även att missförstånd kunde skapa starka känslor. Ett barn beskrev en situation vid måltiden där språksvårigheter ledde till ledsamhet:

Fröken sa åt mig att smaka, men jag förstod inte om det betydde att jag fick äta eller inte. Jag åt, och sedan började jag gråta. (Adam, 4 år)

Hos vissa barn visade sig osäkerheten genom att de undvek kontakt med andra barn. Ett barn berättade att hon höll sig för sig själv i början eftersom hon inte förstod vad de andra barnen sa:

Jag var blyg... jag gick inte nära någon och jag ville gå hem. (Huda, 3,5 år)

Barnen beskrev också hur de använde kroppsspråk för att göra sig förstådda när orden inte räckte till:

När vi är ute och jag fryser, gör jag tecken med handen att jag är kall, och ibland börjar jag gråta. (Isak, 4 år)

Resultaten visar att den första tiden i förskolan kan vara utmanande för flerspråkiga barn, men att lek, pedagogiskt stöd och kroppsspråk bidrar till ökad trygghet och delaktighet.

6.1.2 Tystnadsperiod

Pedagogerna beskrev barns tystnad under den första tiden i förskolan på två olika sätt. Vissa hänvisade till den som en osäkerhet i den nya miljön. Till exempel betonade en av pedagoger att tystnaden är ett uttryck för otrygghet och beskrev hur det nya sammanhanget kunde upplevas som.

**Att vara i en ny miljö med nya barn och vuxna och inte förstå eller kunna göra sig förstådd måste vara jättesvårt och lite skrämmande.
(Marie)**

Samtidigt lyfte två av pedagogerna tystnaden som en del av språkinläringen. En pedagog nyanserade denna bild genom att framhålla att tystnaden inte enbart handlade om osäkerhet, utan också kunde vara ett tecken på att barnet lyssnade och iakttog för att förstå hur andra gjorde.

**Jag tolkar tystnaden som att man lyssnar och tar in. Jag har mött flera barn som varit tysta ganska länge för att sedan plötsligt börja prata och då kunna kommunicera bra på svenska.
(Anna)**

Barns perspektiv

Barnens berättelser visade att tystnaden under den första tiden kunde ha flera betydelser. Flera barn beskrev att de valde att inte prata alls när de inte visste

hur de skulle uttrycka sig eller när de kände sig osäkra i situationen.

**Jag pratar inte alls..... ingen förstår mig.
(Adam, 4 år)**

För andra barn handlade tystnaden om att dra sig undan och avvakta tills de förstod mer. Tim uttryckte detta när han berättade hur han gjorde när han inte hittade orden:

Jag säger ingenting, jag förstår inte. (Tim, 4 år)

Tystnaden kunde också ses när barnen valde att vänta i stället för att säga något de ännu inte kunde formulera. För dessa barn blev väntan ett sätt att hantera situationen tills de hittade ett annat sätt att göra sig förstådda. Detta syns i följande citat:

**Jag väntar, sen jag visar fröken bilden.
(Ahmed, 4 år)**

Resultaten visar att den första tiden i förskolan kan vara utmanande för flerspråkiga barn, men att lek, pedagogiskt stöd och kroppsspråk bidrar till ökad trygghet och delaktighet.

6.1.3 Icke-verbal kommunikation

Flera pedagoger beskrev att barn som ännu inte kunde uttrycka sig verbalt på svenska ofta använde icke-verbal kommunikation för att göra sig förstådda. Barnen pekade, tog pedagogen i handen, visade föremål eller använde mimik för att uttrycka behov och känslor.

**Barnet använde handen på magen och ett
TAKK-tecken för att visa att hen var hungrig
när orden inte räckte till. (Marie)**

Barnens perspektiv

Barnens svar visade att många av dem använde olika former av icke-verbal kommunikation när språket inte räcker till. Barnen beskrev hur de pekade, visade med handen eller använde bilder för att visa vad de vill. Dessa beteenden blev ett viktigt sätt för barnen att bli förstådda innan de kunde uttrycka sig verbalt. Flera av barnen förklarade hur de gör när de inte hittade orden:

Jag pekar. (Tim, 4 år)

Jag visar med handen. (Ahmad, 4 år)

Jag visar fröken bilden. (Huda, 3.5 år)

Jag tar fröken i handen. (Isak, 4 år)

Detta visar att icke-verbal kommunikation spelar en viktig roll för flerspråkiga barns möjligheter att uttrycka behov, känslor och bli delaktiga i förskolans vardag innan det verbala språket utvecklas

6.1.4 Resultatanalys barns upplevelse

Resultatet visar att den första tiden i förskolan ofta är utmanande för flerspråkiga barn som ännu inte kan uttrycka sig på svenska. Pedagogerna beskriver hur flera barn känner sig osäkra, ledsna och försiktiga. Barnen söker ofta närhet till en vuxen för att känna trygghet. Barnens egna berättelser bekräftar detta genom att de uttrycker oro, blyghet och en känsla av att inte bli förstådda i vardagliga situationer. När språket saknas blir det svårt för barnen att förmedla sina behov, vilket kan göra även enkla situationer krävande. Tystnad är en återkommande del i flerspråkiga barns första tid i förskolan och att den förstås på olika sätt. Några pedagogerna beskriver tystnaden som ett uttryck för osäkerhet i den nya miljön, medan andra pedagoger anser tystnaden som en naturlig del av barnets språkutveckling. Denna tystnad kan kopplas till begreppet *silent period*, som ses den fas där barn lär sig genom att lyssna, observera och delta i aktiviteter utan att använda talat språk. Resultat av barns utsagor reflekterar att tystnaden fungerade som ett sätt att hantera situationer där språket inte var tillräckligt, och där barnen behövde tid för att känna sig tryggare eller kommunicera på andra sätt. Enligt Bligh och Drury (2015, s.262) är den tysta perioden en naturlig och betydelsefull del av flerspråkiga barns språkutveckling. Samtidigt visar barnens egna berättelser att de ibland väljer att vara tysta när de inte vet hur de ska uttrycka sig. Detta kan förstås utifrån att barnen saknar säkerhet i hur de ska kommunicera med andra. I linje med detta lyfter McInnes et al. (2024, s. 780) fram att flerspråkiga barn under den tysta perioden kan uppleva osäkerhet när de inte höra deras modersmål, vilket kan påverka deras känsla av trygghet och deras vilja att delta i kommunikation.

Analysen av datamaterialet visar att flerspråkiga barn använder icke-verbala kommunikation som ett ersättnings sätt till verbalt uttryck under sin första tid i förskolan. När det verbala språket inte är tillräckligt använder barnen gester, mimik, pekande, bilder och kroppsspråk för att uttrycka sina behov och känslor. Dessa uttryck blir ett sätt för barnen att kommunicera och delta i vardagliga situationer. Detta kan förstås utifrån begreppet *multimodalitet*, som innebär att barn skapar mening genom flera uttrycksformer samtidigt. Enligt Engdahl och Årlemalm-Hagsér (2020, s. 230) använder barn kropp, rörelse, bilder och material som resurser för kommunikation. Ur ett *sociokulturellt perspektiv* kan dessa uttryck tolkas som kulturella redskap som hjälper barn att förstå och hantera olika situationer. När barn till exempel pekar, använder kroppen eller tar pedagogen i handen skapas samspel och kommunikation även utan ett gemensamt språk. På detta sätt bidrar den icke-verbala kommunikationen till att barnet kan känna trygghet och fortsätta vara en del av förskolans gemenskap, vilket är betydelsefullt för både delaktighet och språkutveckling.

6.2 Svårigheter och möjligheter med flerspråkiga barn

I detta avsnitt belyses pedagogernas beskrivningar av arbetet med flerspråkiga barn utifrån tre delområden, utmaningar i kommunikationen, möjligheter i möten med flerspråkiga barn, samt samarbete med vårdnadshavare.

6.2.1 Utmaningar i kommunikationen

Datamaterialet visade att flera pedagoger upplevde kommunikativa svårigheter i mötet med barn som ännu inte talade svenska. Pedagogerna berättade om hur svårt det kunde vara när barnet inte kunde uttrycka sina behov. En pedagog beskrev att barn ibland försökte berätta på sitt modersmål utan att bli förstådda, exempelvis när ett barn på kurdiska försökte säga att hon var hungrig men pedagogerna inte förstod förrän mamman senare förklarade vad barnet hade sagt.

Ett barn som blir hungrig. Hen försökte berätta på kurdiska att hen var hungrig men vi

förstod inte. Vi pratade med mamman och återberättade hur barnet hade mått och vad det sagt. Mamman förklarade då att hon sa att hon var hungrig. (Marie)

Flera pedagoger uttryckte att de ibland använde översättningsappar som stöd i kommunikationen, men att det kunde vara svårt att lita på dem eftersom översättningarna ofta blev fel eller inte stämde överens med barnets vardagsspråk.

Jag har använt mig en del av översättningsappar, men tyvärr upplever jag att de ofta översätter fel. (Emma)

Även Marie beskrev liknande erfarenheter:

Med lite äldre barn kan vi ta hjälp av översättningsappar. Men jag tycker att det ofta inte stämmer med de ord som de använder hemma. (Marie).

Tystnadsperioden är en utmaning för de flesta pedagogerna, särskilt när de var osäkra på om barnet förstår och om det känns tryggt. två pedagog uttryckte att det kunde vara svårt att veta om barnet kände sig inkluderat:

Som pedagog kan man känna en oro för att barnet inte ska känna sig trygg och som en del i gemenskapen. (Anna)

Situationer som är svåra är när vi inte förstår varandra och vi inte vet hur vi ska kunna lista ut hur vi ska få fram det barnet vill säga. (Emma).

Resultaten pekar på att kommunikativa utmaningar kan skapa osäkerhet både för barn och pedagoger, särskilt när språket inte räcker till, vilket understryker behovet av stödjande strategier för att främja förståelse och trygghet.

6.2.2 Möjligheter i möten med flerspråkiga barn

Två av pedagogerna beskrev att flerspråkighet inte enbart innebar utmaningar utan också skapade pedagogiska möjligheter. De lyfte fram att barnens olika språk och erfarenheter fungerade som en resurs som utvecklade både verksamheten och deras egna arbetssätt. En pedagog uttryckte att:

Vårt uppdrag är att skapa en trygg atmosfär där mångfald ses som en tillgång och där alla barn känner sig inkluderade. (Karl)

En annan pedagog betonade att arbetet med flerspråkiga barn öppnade för nya strategier och stärkte samarbetet med hemmet.

Samarbetet bygger på att se flerspråkighet som en tillgång, ha en öppen dialog och skapa gemensamma strategier för att stötta barnets språkutveckling. (Lena)

Pedagogerna beskrev flerspråkighet som en resurs som skapar pedagogiska möjligheter och stärker det gemensamma arbetet kring barnen.

6.2.3 Samarbete med vårdnadshavare

Tre av pedagogerna uttryckte att vårdnadshavare var en viktig resurs i arbetet med flerspråkiga barn. De betonade att ett nära och förtroendefullt samarbete med vårdnadshavare var viktigt för barnets trygghet och delaktighet.

Att påbörja ett tidigt relationsskapande är alltid viktigt så redan under inskolningen behöver vi samtala med vårdnadshavare för att deras och barnens möte med oss ska kännas välkomnande och trygga. Tolk kan vara bra att använda sig av i dessa situationer för att minimera missförstånd. (Anna).

Två av pedagogerna beskrev att föräldrarna bidrog både med språkligt stöd och med kunskap om barnets behov, särskilt när det gällde att skapa språklig tydlighet och förståelse i vardagliga situationer.

Vi tar ibland hjälp av föräldrar att översätta vissa viktiga fokusord... potta, badbalja, bil, boll. (Marie)

Vi har fått be vårdnadshavare många gånger hjälpa oss med att översätta och få till uttalen rätt. (Emma)

Allt innebär att ett nära samarbete med vårdnadshavare ses som en viktig resurs för flerspråkiga barns trygghet, delaktighet och språkutveckling.

6.2.4 Resultatanalys utmaningar och möjligheter

Analysen av resultaten visar att pedagoger möter både utmaningar och möjligheter i arbetet med flerspråkiga barn. Utmaningarna rör kommunikationen, särskilt i situationer där barn ännu inte kan uttrycka sig på svenska. Pedagogerna beskriver hur barn ibland försöker förmedla sina behov på sitt modersmål, men att detta kan vara svårt att förstå när inget gemensamt språk finns. Även om översättningsappar ibland används som stöd upplever pedagogerna att dessa inte alltid fungerar i praktiken, eftersom översättningarna kan bli felaktiga eller inte stämma överens med barnets vardagliga sätt att uttrycka sig. En annan utmaning som framgår i datamaterialet är mötet med barn som är tysta under sin första tid i förskolan. Två av pedagogerna beskriver en osäkerhet kring hur barnets tystnad ska tolkas, till exempel om barnet känner sig trygg, om det förstår vad som händer eller om det drar sig undan på grund av språkliga svårigheter. Denna situation kan kopplas till begreppet *silent period* (Bligh & Drury, 2015, s. 261), som beskriver en fas där barnet främst observerar sin omgivning och försöker förstå den nya miljön utan att använda talat språk. För pedagogerna innebär detta en utmanande situation, där barnets behov måste uppmärksammas trots att tydliga verbala signaler saknas.

Resultaten visar också att två av pedagogerna ser arbetet med flerspråkiga barn som en möjlighet. Barnens olika språk och erfarenheter bidrar till att

pedagogerna provar nya arbetssätt och utvecklar sin undervisning. Barnet förväntas inte kunna delta fullt ut direkt, utan ges tid och stöd för att successivt våga ta plats i verksamheten. Detta arbetssätt kan förstås i relation till *scaffolding*, där pedagogerna ger ett tillfälligt och situationsanpassat stöd som utgår från barnets aktuella behov. Stödet finns nära i början, till exempel genom extra närvaro eller tydligare vägledning, och minskar gradvis i takt med att barnet blir tryggare och mer delaktiga i vardagens aktiviteter (Hwang & Nilsson, 2025, s. 72). Resultaten visar även att samarbetet med vårdnadshavare har stor betydelse i detta sammanhang. När pedagogerna får ta del av vårdnadshavares kunskap om barnets språk, behov och sätt att kommunicera skapas bättre förutsättningar att förstå barnets uttryck i vardagen. Detta samarbete bidrar till att minska missförstånd och stärker barnets trygghet och möjlighet till delaktighet i förskolans verksamhet.

6.3 Pedagogiska strategier för att underlätta kommunikation

I detta avsnitt presenteras pedagogernas beskrivningar av pedagogiska strategier som används för att underlätta kommunikationen med flerspråkiga barn. Avsnittet behandlar användning av modersmål (translanguaging), icke-verbal kommunikation som pedagogisk strategi, digitala verktyg, samt rutiner och struktur som stöd.

6.3.1 kommunikation genom olika uttrycksformer

I intervjuerna beskrev pedagogerna att icke-verbal kommunikation var ett av de viktigaste sätten att stötta alla barn, även barn som ännu inte behärskade svenska. De flesta pedagogerna lyfte vikten av att använda alternativa kommunikationssätt, såsom kroppsspråk, mimik, bilder, gester, TAKK och digitala verktyg, för att barnet skulle kunna uttrycka sina behov, bli förstått och få stöd i sin kommunikation samt i att uttrycka sig själva i vardagliga situationer.

Genom att inte pressa barnet att prata utan ge tid. Jag använder kroppsspråk, TAKK, mimik, gester och pekande. Att visa förståelse, uppmuntran och ha ett positivt förhållningssätt. (Karl)

Det är viktigt att vi hittar andra metoder att kommunicera på så att barnet kan göra sig förstådd. Det kan vara genom kroppsspråk, bilder, TAKK, översättningsappar, föräldrar mm. (Marie)

Det empiriska materialet visade att två av sex förskolepedagoger använde musik eller visuellt stöd för att ge barnet möjlighet att uttrycka sina åsikter och känslor. De menade att att se bilder och känslkort hjälpte barnen att uttrycka vad de kände på ett icke-verbalt sätt.

Vi använder till exempel känslkort, bilder eller musik för att hjälpa barnet att förstå och uttrycka sina känslor. (Karl)

Det ser jag genom att vara en närvarande

pedagog och stötta barnet i de olika situationerna som kan uppstå och skapa möjlighet för barnen att förmedla det som ska läras genom att barnet får visa genom olika uttrycksformer såsom bild, musik m.m. (Lena)

Även om majoriteten av pedagogerna nämnde att de använde bilder och kroppsspråk, betonade en av pedagogerna vikten av att anpassa stödet efter barnets ålder och behov. Till exempel använde de kroppsspråk och bildstöd som var anpassade efter barnets ålder. Yngre barn fick mer vägledning och hjälp, medan äldre barn successivt utmanades att klara uppgifter mer självständigt.

Här är vi väldigt nära barnet i början och vägleder och visar genom kroppsspråk vart vi ska, vi hjälper barnet med det mesta om barnet inte gör det på egen fri vilja. Det handlar även om vilken ålder det är på barnet. Förskolas barnet in vid ung ålder krävs generellt mer omsorg. Medan om det är ett äldre barn utmanar vi de barnet succesivt mer att klara saker själv. Vi använder oss även av bildstöd både vid måltider och påklädning. Det kan handla om att visa vad vi ska göra eller hur vi ska göra något. (Emma)

Dessa resultat tyder på att pedagogerna använder kroppsspråk, TAKK och bilder för att stödja barns kommunikation och delaktighet.

6.3.2 Användning av modersmål (translanguaging)

Tre av pedagogerna beskrev flera sätt att använda barnets modersmål som resurs, även om de själva inte behärskade språket. Exempelvis genom fokusord som översattes till flera språk, sånger på olika språk, enkla vardagsord, eller genom att be vårdnadshavare om hjälp med uttal.

En förskollärare använde translanguaging som en strategi för att stärka det flerspråkiga barns delaktighet. Genom att översätta viktiga begrepp till de språk som fanns i barngruppen skapade de en undervisning som blev begriplig och inkluderande för alla barn.

När vi jobbar med projekt arbetar vi med olika begrepp... Dessa begrepp översätter vi till de språk vi har i barngruppen. Vi upplever att detta uppskattas av alla barn. (Emma)

Ett liknande arbetssätt framkom hos en annan pedagog som beskrev hur fokusord användes i det pedagogiska arbetet och hur barnen fick säga dem på olika språk. Modersmålet var en del av vardagen genom bildstöd, handling och enkla ord som barnet var bekant med, till exempel vatten och hej.

I ett projektarbete så använde vi fokusord... som barnen fick uttala både på svenska, arabiska, polska mm.....Jag lärde mig samt använde även begreppet tvätta händerna på barnets modersmål samt visade genom bildstöd samt att jag själv tvättade min händer....Även att använda mig att vissa begrepp som barnet kan på sitt modersmål. (Hej, vatten, toalett etc). (Sara)

En annan förskollärare betonade vikten av att använda translanguaging i vardagen för att inkludera alla barn i vardagliga situationer.

Vi använder translanguaging naturligt i vardagen. Ett exempel är att sjunga God morgon sånger på flera språk för att visa att alla språk är viktiga för lärande. Samt använder vi enkla vardagsord på barnets modersmål exempelvis namn på föremål, färger eller siffror och sedan samma ord på svenska för att skapa förståelse. (Karl).

Resten av pedagogerna visade att translanguaging förekom i vardagen, även om pedagogen själv inte använde begreppet. En förskollärare hade ingen erfarenhet av translanguaging som arbetssätt, men beskrev samtidigt hur barnen fick använda olika språk fritt i leken. I pedagogens beskrivning framgick att barnen tilläts växla mellan språk i barns lek, vilket visade att flera språk gavs utrymme i verksamheten. Detta visade att arbetssätt som liknade translanguaging användes i praktiken, även om det skedde utan att pedagogen var medveten om begreppet.

Tyvärr har jag ingen erfarenhet av translanguagingLeken är ett kraftfullt verktyg för flerspråkiga barns kommunikation och språkutveckling, eftersom det ger en plattform för att öva och använda olika språk i ett naturligt och kreativt sammanhang. (Lena)

Resultaten indikerar att pedagogerna använder barnets modersmål och translanguaging som en resurs för att skapa inkluderande undervisning där barnen kan uttrycka sig på flera språk

6.3.3 Digitala verktyg

Samtliga förskollärare beskrev att digitala verktyg användes i varierande grad som stöd i kommunikationen med flerspråkiga barn. Polyglott nämndes som det mest centrala verktyget, då det erbjöd sagor på flera språk och skapade förståelse för barn som ännu inte behärskade svenska.

Vi använder oss av inläsningstjänsten

Polyglott, där många böcker översatts på olika språk. (Lena)

I intervjuerna nämnde flera av pedagogerna att de använde översättningsappar som stöd i kommunikationen med flerspråkiga barn. Verktyg som Google Translate och liknande appar användes för att förklara ord, skapa korta instruktioner och underlätta förståelsen i situationer där ett gemensamt språk saknades.

När barnet säger något vi inte förstår. Då använder vi ibland digitala översättningsverktyg eller tar hjälp av vårdnadshavare.(Karl)

Även om de flesta pedagogerna uppgav att de använde Polyglutt för att stödja flerspråkiga barn, framkom det inte att digitala verktyg användes som en självklar del av den dagliga kommunikationen med barn som ännu inte talade svenska.

Vi har inte så mycket digitala verktyg vi har tillgång till. Jag tror absolut att vi hade kunnat bli bättre på detta. (lena)

Barns perspektiv

Ett av de barn som deltog i intervjuerna berättade att pedagogen visade filmer på datorn, vilket hjälpte barnet att förstå innehållet i undervisningen.

Froken visar mig film på dator...odla tomat
(Tim, 4 år)

Resultaten pekar på att digitala verktyg, såsom Polyglott och översättningsappar, kan stödja kommunikationen med flerspråkiga barn, men att deras användning ännu inte är en självklar del av vardagen.

6.3.4 Tydliggörande rutiner och struktur

Deltagarnas utsagor (pedagoger, barn) visade att tydliga rutiner och visuellt stöd gav barnen förståelse för dagens rutiner.

Pedagogers perspektiv

Fem av sex pedagoger arbetade med fasta platser, dagsscheman, bildstöd i olika miljöer och förberedelser inför övergångar. När barnet visste vad som skulle hända minskade både oro och frustration.

Tydlig struktur och dagsschema i strukturen för att förtydliga för barnet vad som ska ske.....Bildstöd i de olika miljöerna....
Att vara tydliga med att förbereda och samtala om det som ska ske och hålla fast vid rutiner.
(Lena)

Vi använder oss även av bildstöd både vid måltider och påklädning. Det kan handla om att visa vad vi ska göra eller hur vi ska göra

något. (Emma)

Flera pedagoger beskrev hur rutiner fungerade som ett verktyg för att skapa trygghet för flerspråkiga barn. Genom att erbjuda återkommande moment, fasta platser och tydliga övergångar fick barnet en struktur som gjorde vardagen mer begriplig och mindre stressande. En pedagog berättade att det blev särskilt viktigt när språk saknades, eftersom rutiner då fungerade som en trygg ram.

Man får jobba på rutiner för att skapa en trygghet, även om vi inte kan förstå varandra så kan barnet lära sig rutinerna och det skapar tillslut en trygghet. Barnet vet när vi gör olika saker och när föräldrarna brukar komma. Vi ser även till att barnet har sin plats, ex i tamburen, i samlingen och vid maten. Barnet kan även må bra av att ha något med sig hemifrån ex.. en nalle eller liknande. (Emma)

Allt innebär att tydliga rutiner, fasta platser och visuellt stöd ger barnen en trygg struktur som underlättar vardagen och minskar oro.

Barns perspektiv

Barnen beskrev att bildstöd och fasta rutiner hjälpte dem att förstå vad som skulle hända under dagen. Ett barn berättade:

Jag tittar på bilderna och vet hur jag ska klä på mig. (Tim, 4 år)

Barnen upplevde att rutiner och visuellt stöd gjorde vardagen mer begriplig och trygg, vilket minskade stress och frustration.

6.3.5 Resultatanalys pedagogiska strategier

Analysen av resultaten visar att pedagogerna använder flera olika strategier för att stödja kommunikationen och delaktigheten hos flerspråkiga barn i förskolans vardag. I datamaterialet framträder att pedagogerna inte bara förlitar sig på talat språk, utan medvetet använder andra former av kommunikation för att möta barn som ännu inte kan uttrycka sig på svenska. I praktiken innebär detta att pedagogerna använder icke verbal kommunikation, såsom gester, kroppsspråk, pekande och bildstöd, i vardagliga situationer. Genom att visa, peka och använda bilder kan pedagogerna tydliggöra vad som ska hända och vad som förväntas, vilket ger barnen möjlighet att förstå situationen och delta även när det verbala språket är begränsat. Detta arbetssätt kan förstås som ett *multimodalt* förhållningssätt, där flera uttrycksformer samverkar för att skapa mening och göra kommunikationen tillgänglig för barnet (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020, s. 230).

Vidare visar materialet att tre av pedagogerna beskriver barnens modersmål som en resurs i verksamheten. Användning av fokusord på barnens modersmål, sånger på olika språk och vardagliga uttryck skapar situationer som barnen känner igen. Detta kan underlätta barnens förståelse av vad som sker i förskolan, särskilt under den första tiden när det svenska språket ännu är begränsat. Att möta sitt modersmål i förskolans vardag kan även bidra till trygghet, vilket kan göra att barnet successivt vågar närma sig aktiviteter och samspel. Detta arbetssätt kan förstås i relation till *translanguaging*, där

barnets samlade språkliga resurser ses som en tillgång i kommunikationen och i barnets möjlighet att vara delaktiga i verksamheten (Anveden, 2020, s.64).

Digitala verktyg framträder också i materialet som en strategi som används i olika grad. Flera pedagoger beskriver att verktyg som Polyglutt kan underlätta barns förståelse genom att erbjuda berättelser på flera språk. Översättningsappar används främst vid behov, till exempel för att förklara enskilda ord eller ge korta instruktioner. Men digitala verktyg inte alltid ingår som en naturlig del av den dagliga kommunikationen, utan används i situationer där andra sätt att kommunicera inte räcker till. I ett *sociokulturellt perspektiv* kan detta förstås i relation till *mediering*, där digitala verktyg fungerar som redskap som hjälper till att överbrygga språkliga hinder. Mediering kan här förstås som att digitala verktyg stödjer barnets förståelse av situationen och gör det möjligt att kommunicera och delta, även när språkliga hinder finns (Säljö, 2022, s. 96).

Analysen av det samlade materialet visar att tydliga rutiner och visuellt stöd har stor betydelse för hur flerspråkiga barn orienterar sig i förskolans vardag. Pedagogerna beskriver att fasta platser, dagsscheman och bildstöd hjälper barnen att förstå vad som ska hända under dagen. I vardagliga situationer, som vid måltider och påklädning, används bilder för att visa vad som ska göras och i vilken ordning. Resultat från barnens utsagor visar också att bilderna hjälpte barnen att förstå hur vardagliga aktiviteter skulle genomföras. När barnet kan följa rutinerna med hjälp av bilder blir det lättare att förstå situationen och hänga med i det som sker. Det bidrar till att barnet kan delta mer aktivt och känna sig tryggare i vardagen. Dessa rutiner och visuella stöd förstås i relation till *mediering* (Säljö, 2022, s. 96). Bilder, scheman och fasta platser fungerar som pedagogiska redskap som hjälper barnet att tolka sin omgivning och skapa mening i det som sker, utan att språket behöver vara det främsta verktyget.

6.4 Sammanfattning av studiens huvudresultat

- Flerspråkiga barn upplever ofta osäkerhet, ledsamhet och försiktighet under sin första tid i förskolan, särskilt när språket inte räcker till för att uttrycka behov.
- Tystnadsperioden (silent period) är vanligt förekommande och kan tolkas både som osäkerhet och som en naturlig del av språkinläring, där barn observerar och lyssnar innan de börjar kommunicera verbalt.
- Barn använder icke-verbal kommunikation som gester, mimik, pekande, TAKK och bilder för att göra sig förstådda och delta i vardagliga situationer.
- Pedagogerna möter utmaningar i kommunikationen, särskilt när barn ännu inte behärskar svenska, och när digitala översättningsverktyg inte alltid fungerar korrekt.
- Flerspråkighet ses även som en resurs och möjlighet, där barnens olika språk och erfarenheter bidrar till utveckling av pedagogiska strategier och undervisning.
- Samarbete med vårdnadshavare är centralt för att skapa trygghet, delaktighet och korrekt förståelse av barnets uttryck.
- Pedagogiska strategier som underlättar kommunikation inkluderar användning av modersmål (translanguaging), icke-verbal kommunikation, digitala verktyg samt tydliga rutiner och visuellt stöd.
- Multimodalitet och mediering är viktiga principer för att barn ska kunna förstå, delta och utveckla sitt språk, även när det verbala språket är begränsat.

7. Diskussion

I detta kapitel presenteras och diskuteras studiens resultat utifrån studiens tre forskningsfrågor och sätts i relation till tidigare forskning inom området flerspråkighet i förskolan. Diskussionen är strukturerad i tre delar: flerspråkiga barns första möte med förskolan, pedagogiska förutsättningar och begränsningar i flerspråkiga barngrupper samt pedagogiska arbetssätt för flerspråkiga barns delaktighet. Genom denna struktur synliggörs både barns och pedagogers perspektiv samt hur pedagogiska val och förutsättningar kan påverka flerspråkiga barns kommunikation, trygghet och delaktighet i förskolans vardag.

7.1 Flerspråkiga barns första möte med förskolan

Denna studie har haft som utgångspunkt att belysa hur flerspråkiga barn upplever sin första tid i förskolan innan de kan uttrycka sig på svenska. Resultaten visar att barnens första möte med förskolan ofta präglas av osäkerhet, försiktighet och svårigheter att göra sig förstådda, både emotionellt och kommunikativt.

Deltagarna i studien beskriver att många barn känner oro och ledsamhet under den första tiden i förskolan, särskilt i situationer där de inte förstår vad som sägs eller vad som förväntas av dem. Pedagogerna berättar att barnen ofta söker sig nära en vuxen eller väljer att dra sig undan, vilket kan ses som ett sätt att skapa trygghet i en ny miljö där språket ännu inte är bekant. Barnens egna utsagor tyder på att svårigheter att bli förstådda kan leda till frustration och otrygghet i vardagliga situationer, något som också bekräftas av tidigare forskning. McInnes et al. (2024, s. 780) visar att flerspråkiga barn som möter en ny språkmiljö utan att deras hemspråk är närvarande ofta upplever ökad oro, särskilt i samband med separation från vårdnadshavare. Författarna lyfter att barnets känslomässiga välbefinnande hänger nära samman med den språkliga situationen under denna period.

Under studien visar resultat skillnader i hur pedagogerna såg tystnadsperiod. Vissa pedagoger beskriver att barnens tystnad under den första tiden inte enbart handlar om ovilja att kommunicera, utan ofta om osäkerhet och behov av att observera omgivningen. Andra pedagoger anser att vissa barn kan vara tysta under en längre period för att sedan börja kommunicera mer när de känner sig tryggare. De flesta av pedagogerna upplever att barns tystnad kan vara en utmaning i deras pedagogiska arbete. Resultat av barns utsagor visar att använda tystnad som ett sätt att hantera sin osäkerhet och de begränsade språkliga möjligheterna, tills de kände sig trygga nog att kommunicera på andra sätt. Forskningen beskriver och tolkar den tysta perioden ur olika perspektiv. McInnes et al. (2024, s. 780) beskriver *Silent Period* som en fas där barn ofta upplever osäkerhet och oro, särskilt i interaktion med vuxna på ett nytt språk. Samtidigt beskriver Bligh och Drury (2015, s. 262) den tysta perioden som en naturlig fas i början av språkinläringen, där barnet ofta väljer tystnad och i stället kommunicerar icke-verbalt. Drury (2015) betonar dock att denna period påverkas av individuella faktorer, där barn med en mer försiktig personlighet kan stanna längre i denna fas av rädsla för att göra språkliga misstag när ingen delar deras modersmål (Bligh & Drury, 2015, s. 262).

Deltagarna i studien beskriver samtidigt att barnen inte är passiva under denna period, utan använder andra sätt för att göra sig förstådda. Barnen berättar hur de pekar, använder gester, tar pedagogen i handen eller visar bilder när orden saknas. Detta sätt att kommunicera beskrivs också i tidigare forskning. Bligh och Drury (2015, s. 269) beskriver att barn i den tysta perioden ofta kommunicerar genom blickar, kropps rörelser och mimik för att signalera behov och delta i aktiviteter. Även Anveden (2020, s. 99) visar att barn som ännu inte behärskar majoritetsspråket kombinerar kroppsspråk, gester och materiella resurser för att skapa delaktighet i förskolans vardag.

I studiens resultat framgår att leken spelar en viktig roll för barns möjlighet att delta i förskolans vardag även när språket ännu är begränsat. Pedagoger beskriver att barnen lättare förstår situationen och vågar delta när materialet och handlingarna är bekanta. I sådana lekar kan barnen använda tidigare erfarenheter, vilket gör att språket inte blir avgörande för att kunna vara med. Anveden (2020, s. 99) visar på liknande sätt att barn som ännu inte behärskar det verbala språket använder igenkännbara aktiviteter för att förstå sammanhang och samspela med andra utifrån det de redan kan och känner igen. I denna studie framträder att flerspråkiga barn ofta försöker delta i förskolans vardag även när det verbala språket ännu är begränsat. När ord saknas använder barnen kropp, gester och handlingar för att uttrycka behov och vilja att vara med. Vår tolkning är att dessa uttryck kan ses som centrala delar av barnens tidiga kommunikation, och att pedagogers sätt att uppmärksamma dem kan påverka hur trygg och delaktig barnets första tid i förskolan blir.

7.2 Pedagogiska förutsättningar och begränsningar i flerspråkiga barngrupper

Resultaten i denna studie visar att arbetet i flerspråkiga barngrupper innebär både möjligheter och begränsningar för pedagogerna. Flera pedagoger beskriver att det kan vara svårt att tolka barns behov när barnen ännu inte kan uttrycka sig på svenska. Detta framkommer i situationer där barn försöker förmedla grundläggande behov på sitt modersmål utan att bli förstådda, vilket kan skapa osäkerhet hos både barn och pedagoger. Sudduth et al. (2025, s. 49) beskriver att arbetet kan upplevas som krävande när flera hemspråk är representerade samtidigt i barngruppen. På liknande sätt visar McInnes et al. (2024, s. 784) att språkliga skillnader mellan barn kan påverka undervisningen, särskilt i aktiviteter som bygger på muntlig kommunikation.

En ytterligare utmaning som framträder i resultaten är att användningen av digitala översättningsverktyg i kommunikationen med flerspråkiga barn. Flera pedagoger beskriver att verktygen ibland används som stöd, men att översättningarna inte alltid stämmer överens med barnets vardagsspråk eller sätt att uttrycka sig. Detta skapar osäkerhet i mötet med barnet och gör det svårt för pedagogerna att förstå barnets behov. Liknande svårigheter lyfts av Sudduth et al. (2025, s. 49), där pedagoger beskriver hur arbete med flera språk och digitala översättningar upplevs som krävande i praktiken. Studien visar också att digitala verktyg kan fungera som ett stöd, kräver de både tid och pedagogisk anpassning för att kommunikationen ska fungera i förskolans vardag.

Samtidigt visar resultaten att vissa pedagoger lyfter fram möjligheter i arbetet med flerspråkiga barn. Två pedagoger beskriver att flerspråkighet bidrar till att utveckla verksamheten och deras egna pedagogiska förhållningssätt. De lyfter också att barnens olika språk och erfarenheter fungerar som en resurs som skapar nya strategier och stärker samarbetet med vårdnadshavare. Detta ligger i linje med Anveden (2020, s. 43), som beskriver hur arbete i språkligt mångfaldiga förskolor kan bidra till ökad medvetenhet hos pedagoger kring egna normer och perspektiv.

I studiens resultat framgår samarbetet med vårdnadshavare som en möjlighet i arbetet med flerspråkiga barn. Pedagogerna beskriver hur vårdnadshavare bidrar med ord och uttryck som barnet använder hemma, vilket gör det lättare att förstå barnets behov i vardagliga situationer. Detta stöd blir viktigt när ett gemensamt språk saknas och pedagogen behöver tolka barnets signaler. På liknande sätt beskriver Ljunggren (2018, s. 32) hur tidig kontakt med vårdnadshavare under inskolningen ger pedagoger bättre förutsättningar att möta barnet utifrån sitt sätt att kommunicera. Studien visar att arbetet i flerspråkiga barngrupper ofta kräver anpassningar i vardagen. När språket inte kan fungera som stöd behöver pedagoger uppmärksamma andra sätt som barnen uttrycker sina behov. I resultaten framgår att detta kan vara utmanande, men också utvecklande, då fokus i högre grad hamnar på

relationer, samspel och lyhördhet. Arbetet med flerspråkiga barn handlar därför inte enbart om språk, utan om hur barn bemöts i vardagliga situationer.

7.3 Pedagogiska arbetssätt för flerspråkiga barns delaktighet

Studiens resultat visar att pedagoger använder olika arbetssätt för att stödja flerspråkiga barns kommunikation och delaktighet i förskolans vardag. Resultaten visar att kommunikation inte bara sker genom tal, utan också genom hur pedagogerna använder olika uttrycksformer i praktiken. Till exempel kroppsspråk, mimik, bilder och gester för att göra kommunikationen tillgänglig för barnen. Genom visuella och kroppsliga uttryck kan innehåll förmedlas även när det verbala språket inte har utvecklats. Detta stöds av Deeg et al. (2020, s. 389), som visar att barn med begränsat verbalt språk gynnas av *multimodala resurser* som bilder, konkreta material och gester, för att stödja kommunikation.

Dessutom använder vissa pedagoger TAKK som ett komplement till tal och andra uttrycksformer för att underlätta kommunikationen i vardagliga situationer. Detta överensstämmer med SPSM beskrivning av TAKK som ett stöd till det talade språket, inte en ersättning för det. Två av pedagogerna använder musik för att hjälpa barnen att uttrycka sig själva och förstå vad de vill förmedla. Musik används för att uttrycka barns känslor och utveckla deras kunskaper. Detta stöds av Petersen (2022, s. 39) beskriver hur musik och sång ger barnen möjlighet att uttrycka sig genom att lyssna på sånger på deras modersmål, vilket stärker deras delaktighet på ett meningsfullt sätt. Samtidigt påpekar Morgenstern (2022, s.6) att barn lär sig kommunicera med flera uttrycksformer när vuxna anpassar sitt beteende efter barnets villkor och ålder. Detta stöd gör att barnet kan växla mellan ord, gester och kroppsspråk och gradvis utveckla sin förmåga att kommunicera med olika medier. Detta nämndes av en av pedagogerna under intervjuerna. Pedagogen använder kroppsspråk och bildstöd för att ge barnet förståelse genom att anpassa stödet efter barnets ålder och behov.

Dessutom använder vissa pedagoger TAKK som ett komplement till tal och andra uttrycksformer för att underlätta kommunikationen i vardagliga situationer. Studiens resultat visar att TAKK ofta används som ett praktiskt stöd i vardagen. Samtidigt visar nyare forskning att metoden behöver användas mer genomtänkt. TAKK ska inte ersätta det talade språket, utan användas tillsammans med tal för att stödja barns språkutveckling. Detta innebär att pedagoger behöver vara medvetna om när och hur TAKK används, samt utveckla sin kunskap utifrån aktuell forskning (Nationellt centrum för svenska som andraspråk, 2024). Två av pedagogerna använder musik för att hjälpa barnen att uttrycka sig själva och förstå vad de vill förmedla.

Musik används för att uttrycka barns känslor och utveckla deras kunskaper. Detta stöds av Peterson (2022, s. 39) som beskriver hur musik och sång ger barnen möjlighet att uttrycka sig genom att lyssna på sånger på deras modersmål, vilket stärker deras delaktighet på ett meningsfullt sätt. Samtidigt påpekar Morgenstern (2022, s. 6) att barn lär sig kommunicera genom flera uttrycksformer när vuxna anpassar sitt beteende efter barnets villkor och ålder. Detta gör att barnet kan växla mellan ord, gester och kroppsspråk och gradvis utveckla sin förmåga att kommunicera. Detta beskrevs även av en av pedagogerna i studien, som använde kroppsspråk och bildstöd för att anpassa stödet efter barnets ålder och behov.

Hälften av deltagarna i intervjuerna använder *translanguaging* medvetet som en strategi för att stödja barns språkförmåga och engagemang, särskilt hos dem som talar flera språk. Pedagoger beskriver olika sätt att använda barnens modersmål som resurs. Exempelvis genom att översätta fokusord till flera språk, sjunga sånger på olika språk, använda enkla vardagsord eller be vårdnadshavare om hjälp med uttal. Detta stämmer överens med Abou-

Taouk et al., (2024, s. 206) som visar hur *translanguaging* kan stödja barns delaktighet i narrativa lekar, där barnen får använda sina olika språk för att berätta, förhandla roller och utveckla leken. Pedagogernas arbetssätt där barns uttryck bekräftas och följs upp på både modersmål och svenska, bidrar till att skapa en lek- och lärsituation där alla språk får plats på lika villkor. Studiens resultat visar också att användningen av barns modersmål i förskolans vardag bidrar till ökad delaktighet och trygghet hos flerspråkiga barn. Kirsch et al. (2021, s. 336) skriver också att pedagoger i flerspråkiga förskolor växlar mellan flera språk i vardagliga samtal för att stärka barns förståelse och självförtroende. Pedagogerna beskriver att när barnen möter innehåll på språk de känner igen blir det lättare för dem att ta initiativ och delta i gemensamma situationer. Vilket överstämmer med McInnes et al. (2024, s. 780), som visar att barn blir mer trygga och aktiva när de får använda språk de redan behärskar för att uttrycka behov och känslor i sociala sammanhang. I resultaten framkommer även att vissa deltagare saknar tydlig kunskap om begreppet *translanguag* och hur det kan användas medvetet i praktiken. Samtidigt visar deras beskrivningar att de i vardagen ändå tillåter barn att använda olika språk i lek och aktiviteter. Detta tyder på att *translanguaging* i vissa fall används på ett omedvetet sätt, även om pedagogerna har svårt att sätta ord på arbetssättet eller beskriva det med konkreta exempel.

Utöver de arbetssätt som redan lyfts i resultaten, såsom multimodala uttrycksformer och användning av flera kommunikativa resurser parallellt, framkommer även digitala verktyg som en strategi i arbetet med flerspråkiga barn. I den nya läroplanen för förskolan framgår att digitala verktyg ska användas på ett försiktigt och genomtänkt sätt samt anpassas efter barnens ålder och mognad (Skolverket, 2025, s. 10). Detta uppmärksammas även i resultaten, där majoriteten av pedagogerna beskriver att de använder digitala appar på ett medvetet sätt för att stödja barns kommunikation. Ett exempel är Polyglutt, som används som ett allmänt verktyg eftersom det ger barn möjlighet att ta del av berättelser på språk de redan behärskar och därigenom delta i gemensamma aktiviteter på lika villkor. Nilsen (2024, s. 5) lyfter också att digital högläsning med Polyglutt kan stärka flerspråkiga barns delaktighet genom att barnen får möta berättelser på språk de redan kan. Vidare visar resultaten att de flesta pedagoger använder översättningsverktyg som ett tillfälligt stöd i arbetet, men att dessa appar inte alltid speglar barnens vardagsspråk. Samtidigt framkommer det att digitala verktyg inte alltid används som en naturlig del av den dagliga kommunikationen med flerspråkiga barn. Ur barnens perspektiv framkommer att digitala verktyg, exempelvis filmer på datorn, underlättar förståelsen av undervisningens innehåll. När barnet får se hur något går till skapas förståelse genom det visuella, utan att språket behöver stå i centrum. Detta kan förstås i relation till Petersen (2022, s. 145), som beskriver hur digitala resurser stödjer barns meningsskapande genom visuella och multimodala uttryck, särskilt i situationer där språklig kommunikation är begränsad. Barnens beskrivningar av hur visuella inslag underlättar förståelsen kan kopplas till även till Wohlwend (2015, s. 155) som beskriver hur gemensamma handlingar och visuella interaktioner i digitala sammanhang kan möjliggöra samspel även när ett gemensamt talat språk saknas. Sammantaget pekar detta på att digitala resurser i praktiken inte alltid tas tillvara fullt ut, trots deras tydliga betydelse för barns kommunikation och delaktighet. I våra resultat märks att pedagogerna ofta hamnar i en osäkerhet kring användningen av digitala verktyg. Å ena sidan ses digitala resurser som ett stöd för flerspråkiga barns förståelse och delaktighet, men å andra sidan upplevs läroplanens riktlinjer som begränsande. Vi menar att detta inte handlar om att digitala verktyg ska användas mer eller mindre, utan om hur och när de används. Resultatet pekar därför på behovet av gemensam reflektion och ökad kunskap hos pedagoger kring hur digitala verktyg kan användas på ett medvetet och kreativt sätt för att stödja flerspråkiga barn.

Samtidigt visar resultaten att förskolans rutiner utgör ett viktigt stöd i barnens vardag. Genom tydliga och återkommande strukturer får flerspråkiga

barn bättre möjlighet att förstå verksamheten och känna sig delaktiga, även när språket ännu är begränsat. Fem av sex pedagoger beskriver att de arbetar aktivt med dagsscheman, fasta platser och visuellt stöd i olika miljöer. SPSM (2024, s. 11) lyfter att visuella strukturer och förberedelser kan minska stress och oro hos barn som har svårt att orientera sig i språkligt krävande miljöer. Pedagogernas beskrivningar visar också att tydliga rutiner fungerar som ett konkret stöd för barn när deras möjligheter att kommunicera är begränsade. När barnet vet vad som ska hända under dagen kan det förstå situationen även utan muntliga förklaringar. Med tiden lär sig barnet rutinerna, trots att ett gemensamt språk ännu saknas, vilket kan bidra till en känsla av trygghet och stabilitet i vardagen. Enligt två av barnens utsagor visuellt stöd och tydliga rutiner gör vardagen lättare. När det som ska hända visas i förväg och steg för steg blir situationerna mer förutsägbara, vilket skapar trygghet och gör det enklare för barnen att delta. Detta kan förstås i relation till Lutz (2022, s. 52), som beskriver tydliggörande pedagogik som ett arbetssätt där struktur och förberedelse används för att skapa förståelse kring vad som ska hända. Genom att tydliggöra aktiviteter och rutiner skapas en lärmiljö som minskar osäkerhet och ger barn bättre förutsättningar att orientera sig och delta, även när språklig kommunikation är begränsad. I mötet med flerspråkiga barngrupper framstår arbetet som något som formas i vardagen snarare än följer fasta ramar. I våra resultat märks att pedagoger ofta behöver förhålla sig till situationer där kommunikation sker på andra sätt än genom tal. Det ställer krav på närvaro, tolkning och samspel, men öppnar också för nya sätt att förstå barnens behov. Arbetet med flerspråkighet kan därför ses som en pågående process där relationer och lyhördhet får stor betydelse i det pedagogiska arbetet.

7.4 Didaktiska implikationer

Denna studie ger viktig kunskap för förskolepedagoger och andra som arbetar med flerspråkiga barn. Studiens resultat visar att flerspråkiga barn behöver bli mötta på fler sätt än genom tal, särskilt under den första tiden i förskolan. Förskollärare behöver därför vara lyhörda för barns kroppsspråk, gester och handlingar, och se dessa uttryck som meningsfull kommunikation. Att skapa tydliga rutiner, använda visuellt stöd och arbeta med igenkännbara situationer kan minska osäkerhet och bidra till ökad trygghet och delaktighet. Resultaten visar också att användning av visuella och språkliga stöd, samt barns modersmål, kan underlätta kommunikationen i vardagen när ett gemensamt språk saknas. Förskollärare behöver därför reflektera över hur dessa stöd används och säkerställa att de kompletterar, snarare än ersätter, det talade språket. Ett nära samarbete med vårdnadshavare framträder som särskilt betydelsefullt. Genom att ta del av familjens kunskap om barnets språk och sätt att uttrycka sig kan pedagoger bättre förstå barnets behov och skapa en mer inkluderande lärmiljö. Sammantaget visar studien att ett flexibelt, relationellt och reflekterande arbetssätt är centralt för att stödja flerspråkiga barns kommunikation och delaktighet i förskolan.

7.5 Vidare forskning

Denna studie har bidragit med kunskap om flerspråkiga barns första möte med förskolan och pedagogers arbete för att stödja barns kommunikation i en ny språklig kontext. Samtidigt visar resultaten att området rymmer flera aspekter som kan undersökas vidare. Utifrån studiens upplägg kan framtida forskning med fördel omfatta fler förskolor och kommuner för att synliggöra variationer i arbetssätt och organisatoriska förutsättningar. Även andra yrkesroller i förskolan, såsom barnskötare, skulle kunna inkluderas för att ge en bredare bild av hur flerspråkiga barn möts i verksamheten. Vidare forskning skulle också kunna fördjupas genom att följa barns kommunikation i förskolans vardag över tid. Observationer i naturliga situationer, exempelvis lek och rutiner, kan ge ytterligare förståelse för hur barn uttrycker sig och deltar när ett gemensamt språk ännu inte är etablerat.

Genom att kombinera barns och pedagogers perspektiv med observationer kan framtida studier bidra till en fördjupad förståelse av det flerspråkiga barns första möte med förskolan och hur inkluderande lärmiljöer kan utvecklas.

8. Referenser

Abou-Taouk, H., Nilsen, M., & Wallerstedt, C. (2024). *Leka på flera språk: Att stötta flerspråkigt deltagande i förskolan*. Nordisk Barnehageforskning, 21(3), 205 - 226.

<https://nordiskbarnehageforskning.no/index.php/nbf/article/view/557/835>

Anveden, P.H. (2020). *Den inkluderande förskolan: En handbok*. Lund: Studentlitteratur.

[Björklund, E. \(2008\). Att erövra litteracitet: små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2009. Göteborg. Tillgänglig på internet: https://www.google.com/url?](https://www.google.com/url?sa=t&source=web&ret=j&url=https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/18674/gupea_2077_18674_1.pdf%3Fsequence%3D1&ved=2ahUKewiI3IOY1aH_AhWOCRAIHX-nC4kQFnoECACQAQ&usq=AOvVaw36u0ct5acG-d70s2Qs-Kba)

[sa=t&source=web&ret=j&url=https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/18674/gupea_2077_18674_1.pdf%3Fsequence%3D1&ved=2ahUKewiI3IOY1aH_AhWOCRAIHX-nC4kQFnoECACQAQ&usq=AOvVaw36u0ct5acG-d70s2Qs-Kba](https://www.google.com/url?sa=t&source=web&ret=j&url=https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/18674/gupea_2077_18674_1.pdf%3Fsequence%3D1&ved=2ahUKewiI3IOY1aH_AhWOCRAIHX-nC4kQFnoECACQAQ&usq=AOvVaw36u0ct5acG-d70s2Qs-Kba)

Bligh, C. & Drury, R. (2015). *Perspectives on the "Silent Period" for Emergent Bilinguals in England*. Journal of Research in Childhood Education, 29(2), pp.259 - 274.

<https://doi.org/10.1080/02568543.2015.1009589>

Deeg, M. T., Farrand, K. M. & Oakes, W. P. (2020). *Creating space for interactive dialogue during preschool circle time using play-based pedagogies and dramatic inquiry*. Journal of Early Childhood Research, 18(4), 387 - 403. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1278403.pdf>

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskapen*. Lund: Studentlitteratur.

Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (2020). *Att bli förskollärare: Mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber.

Heikkilä, M. & Lillvist, A. (2023). *Multilingual educational teaching strategy in a multi-ethnic preschool*. Intercultural Education, 34(4), 431 -446. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/14675986.2023.2213657?needAccess=true>

Hwang, P. & Nilsson, B. (2025). *Utvecklingspsykologi. 5:e reviderade utgåvan*. Natur & Kultur.

Kirsch, C., Aleksić, G., & Mortini, S. (2021). *Practitioners' language-supporting strategies in multilingual early childhood education institutions in Luxembourg*. European Early Childhood Education Research Journal, 29(5), 709 -726. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1928721>

Kultti, A. (2023). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan- lärande av och på andra språk*. Stockholm: Liber AB.

Larsen, A.-K. (2018). *Metod helt enkelt (2 uppl.)*. Gleerups.

Ljunggren, Å. (2018). *Mottagandet av nyanlända familjer i förskolan - hur kan praktiken utvecklas?, Forskning om undervisning och lärande, 6(2), ss. 23-4* <https://publicera.kb.se/forskul/article/view/27391/22354>

Lutz, K. (2022). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: Möte*

med det som inte anses LAGOM (2 uppl.). Stockholm: Liber.

McInnes, A., Barratt-Pugh, C., & Raban, B. (2024). *Professional learning supporting multilingual children's social and emotional development in diverse Australian early childhood education and care settings*. *Early Childhood Education Journal*, 51(6), 1225-1242.

<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10643-023-01620-6.pdf>

Morgenstern, A. (2022) 'Children's multimodal language development from an interactional, usage-based, and cognitive perspective', *WIREs Cognitive Science*. doi: 10.1002/wcs.1631.

<https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wcs.1631>

Nationellt centrum för svenska som andraspråk. (2025) Vi behöver reflektera kritiskt kring hur TAKK och bildstöd används i undervisningen. Tillgänglig på: <https://www.su.se/enheter/nationellt-centrum-for-svenska-som-andrasprak/nyheter/nyhetsartiklar/2024-05-08-vi-behoover-reflektera-kritiskt-kring-hur-takk-och-bildstod-anvands-i-undervisningen> (Hämtad: 19 januari 2026).

Nilsen, M. (2024). *Digital childhoods and multilingual identities: Preschool children's interactions with a picture-book app*. *Children & Society*.

Advance <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/chso.12902>

Persson, B. & Persson, E. (2013). *inkludering och målpuppfyllelse- att nå framgång med alla elever*. Stockholm: Liber

Petersen, P. (2022) *Flerspråkighet och digitala resurser i förskolan*. (1 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2022). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. (2 uppl.) Gleerups.

Sheridan, S. Pramling Samuelsson, I. & Johansson, E. (2010). *Förskolan-arena för barns lärande*. Stockholm: Liber

Skolverket. (2025). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Skolverket.

<https://www.skolverket.se/getFile?file=13295>

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2024). *Tydliggörande pedagogik för förskolan*. Örebro: SPSM. <https://www.spsm.se/globalassets/studiepaket-npf/forskola/nya-referensdokument/tydliggorande-pedagogik-i-forskolan---referensdokument.pdf>

Sudduth, M., Flannery, J. P. & Hill, K. (2025). *Nurturing Home Languages to Engage and Empower Multilingual Families in Early Childhood Education Settings*. *The Dialog: A Journal for Inclusive Early Childhood Professionals*, 28(1), pp. 1 - 10.

<https://journals.charlotte.edu/dialog/article/view/1784>

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed*.

Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/download/18.4c9f221a191e4edf9053a474/1727853946433/God%20forsknings%20VR%202024.pdf>

Wohlwend, K. (2015). *Theory into practice. One screen, many fingers: Young children's collaborative literacy play with digital puppetry apps and touchscreen technologies. Digital media and literacies special issue. Theory Into Practice*. 54 (s.154-162). DOI: 10.1080/00405841.2015.1010834 https://www.researchgate.net/publication/271387100_One_Screen_Many_Fingers_Young_Children's_Collaborative_Literacy_Play_With_Digital_Puppetry_Apps_and_Touchscreen_Technologies

-

□

0

Bilaga 1

Hej!

Vi är tre studenter från förskolläraryrket vid Linnéuniversitetet: Arwa Kwider, Karam Fantazia och Ola Akkari. Vi skriver just nu vårt examensarbete som handlar om flerspråkiga barns kommunikation och delaktighet i förskolan. Syftet med studien är att undersöka hur flerspråkiga barn upplever sin första tid i förskolan samt hur pedagoger underlättar deras kommunikation och delaktighet. Studien fokuserar både på de kommunikativa och emotionella utmaningar som barnet kan möta och på de strategier som pedagoger använder för att skapa trygghet och möjliggöra delaktighet i vardagliga rutinsituationer. Vi skulle gärna vilja intervjua dig som pedagog om dina erfarenheter kring detta ämne. Intervjun tar cirka 20-30 minuter och genomförs på en tid som passar dig. Deltagandet är helt frivilligt, och all information hanteras konfidentiellt enligt Vetenskapsrådets riktlinjer.

Intervjufrågorna finns bifogade i dokumentet.

Vi uppskattar verkligen om du vill delta i vår studie.

Hör gärna av dig om du har några frågor.

Med Vänliga hälsningar

Arwa Kwider

Karam Fantazia

Ola Akkari

Bilaga 2

Samtyckesblankett för att delta i studien om flerspråkiga barns kommunikation och delaktighet i förskolan.

Syftet med studien är att undersöka hur flerspråkiga barn upplever sin första tid i förskolan samt hur pedagoger underlättar deras kommunikation och delaktighet. Studien fokuserar på de kommunikativa och emotionella utmaningar som barnet kan möta samt på de strategier pedagoger använder för att skapa trygghet och möjliggöra delaktighet i vardagliga rutinsituationer. Genom att skriva under den här samtyckesblanketten godkänner du att dina personuppgifter behandlas inom ramen för studien som beskrivs ovan. Du kan när som helst dra tillbaka ditt samtycke genom att kontakta någon av kontaktpersonerna nedan. Dina personuppgifter kommer därefter inte längre att bevaras eller behandlas vidare utan annan laglig grund. De personuppgifter som kommer samlas in från dig är intervjuer och anteckningar från samtalet. Dina personuppgifter kommer behandlas under studiens gång varefter de raderas. Du har alltid möjlighet att få information om vad som registrerats om dig eller ha synpunkter på behandlingen eller de uppgifter som samlats in genom att kontakta någon av kontaktpersonerna nedan eller lärosätets dataskyddsombud på dataskyddsombud@lnu.se. Klagomål som inte kan lösas med Linnéuniversitetet kan lämnas till Datainspektionen.

Bilaga 3

Intervjufrågor till pedagoger:

Område 1: Beskrivning av barnet under den första tiden

- Hur brukar du uppleva barnets första dagar när det ännu inte talar svenska?

- Hur skulle du beskriva barnet under den första tiden i förskolan? Hur var barnets kontakt med andra barn

och pedagoger, och hur uttrycker barnet sig och sina behov?

- Visar barnet oro för att inte förstå allt runt omkring och för att inte kunna kommunicera med andra?

- Hur märks det i barnets kroppsspråk? Kan du beskriva en konkret händelse?

Område 2: Tystnadsperiod (Silent Period)

Har du märkt att alla flerspråkiga barn gick igenom en tyst period i början?
Berätta gärna om det.

- Hur tolkar du barnets tystnad i början? Upplever du tystnaden som lyssnande? Eller upplever du den som

osäkerhet?

- Beskriv vilka utmaningar du mötte under barnets tysta period? Kan du ha en konkret händelse?

Område 3: trygghet och tillhörighet

Hur hjälper ni barnet att känna att "jag hör hemma här" innan språket kommer?

- Kan du berätta i vilka stunder tycker du att barnet verkar tryggt?

- Hur vet du när tryggheten börjar växa?

Område 4 : Emotionellt stöd

- Kan du berätta hur du stöttar barnet i situationer där känslor blir starka?

- Hur hanterar du barns känslor ?

- Vad gör du för att förebygga frustration?

Område 5: lek som kommunikation

- Kan du berätta vilken roll leken i barnets tidiga kommunikation?

- Kan du berätta om en lek-situation där kommunikationen fungerade utan ord?

- Hur stödjer du kontakten med andra barn?

Område 6: icke-verbal kommunikation

- Kan du berätta om hur du använder icke-verbal kommunikation med barnet?

- Vilka signaler är viktiga att vara uppmärksam på?

- Hur märker du att barnet förstår även utan ord?

Område 7: användning av modersmål (Translanguaging):

- Hur tänker ni kring translanguaging, alltså att barnet får använda både sitt modersmål och svenska

tillsammans i kommunikationen?

- Är det något ni använder er av här? Och om ja, hur brukar det se ut i vardagssituationer?

- Finns det tillfällen där det känns svårt eller begränsat?

Område 8: samarbete med vårdnadshavare

- Kan ni berätta hur ni samarbetar med andra språk familjen under den första tiden? Börja detta under

inskolningsperioden? Vill du beskriva?

- Vilken information är viktig att få från hemmet ?

- Hur påverkar det barnets trygghet?

Område 9: skolans rutiner och struktur

- Hur anpassar ni rutiner och övergångar för barn som ännu inte använder svenska?

- Kan du beskriva en vardagssituation (t.ex. måltid, påklädning)? Vilka stödmaterial använder ni?

- Använder ni tydliggörande pedagogik, alltså ett arbetssätt där man gör vardagen mer tydlig för barnet

genom till exempel bildstöd, visuella scheman och tydliga steg i rutiner?

- Om ja ,hur använder ni det här hos er?

Område 10 : förändring över tid (utveckling)

- Hur märker du att barnets kommunikation och delaktighet utvecklas över tid?

- Vad är små tecken på utveckling? Vilka förändringar ser du i socialt deltagande?

- Vilka strategier var effektiva, varför, och hur visade sig resultaten på barnet?

Allmän fråga

Kan du, utifrån din erfarenhet, prata om ämnen eller arbetssätt som jag har saknat och som kan stödja min forskning?

Intervjufrågor till barnen:

Intervjuguide – Barn (3-4 år). Barnet kommer at frågas på sitt språk (olika språk). Vi kan använda bildstöd.

1. Hur känns det att vara i förskolan?

2. Vad gör ni här på förskolan?

3. Vilket språk talar du hemma/ förskolan?

4. Hur känns det när du vill säga något till dina kompisar eller fröken, men inte kan hitta orden?

5. Vad brukar du göra när du vill säga någonting men inte vet hur man säger det på svenska?

6. Tycker du att fröken förstår dig?

7. Vad gör fröken när du inte förstår- visar, pratar långsamt, ritar?

8. På vilket sätt förstår du fröken? Visa med händerna- visa bilder- upprepa igen.

(1)